Postimees

6141 Tallinna p.1023
Riigi raamatukogu

Ilmub iga päew.

Toimetus ja peakontor Tartus, Jaani 11.

Toimetus ja kontor Tallinnas, Wene 1.

Telefonid Tartus: Tegewtoimetaja 2-86, siseriigi ja Tartu teadete toim. 1-86, kaugeköned 9-86, ärijuhatus 65, talituse üldtelefon 80, raamatukauplus 2-50.

Telefonid Tallinnas: Toimetus 30-81, kontor 16-11.

Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soowil.

Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 10 senti, teksti sees 12 senti ja tekstis teksti kirjaga 15 senti mm. weeru laiuses. Kohaotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha waliku soowe täidetakse ainult wõimalust mööda.

Üksik number 5 senti.

„Postimehe" ja ta maksuliste lisade tellimishinnad:

Postiga: 1 kuu 150 s., 2 k. — 300 s., 3 k. — 370 s., iga lisakuu 120 s., 6 kuud 725 s., 12 kuud 1400 senti.

Postita: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 325 s., iga lisakuu 105 s., 6 kuud 625 s., 12 kuud 1250 senti.

Tartu linna tellijatele. Kojukandmisega: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 370 s., iga lisakuu 110 s., 6 kuud 700 s., 12 kuud 1350 senti. Talitusest ära wiies: 1 kuu 125 s., 2 k. — 250 s., 3 k. — 320 s., iga lisakuu 100 s., 6 kuud 600 s., 12 kuud 1200 senti.

Wälismaale — 4 krooni kuus. Poola, Leedu, Lätimaale — kodumaa hinnad.

„Maamees" 30 senti kuus. „Sädemed" 120 senti aastas, 60 senti poolesaastas, üksiknumber — 35 senti; ilmub 4 korda aastas. „Lasteleht" 10 s. k. „Terwis" 160 s. aastas, 80 s. poolesaastas, üksiknumber — 45 s.; ilmub 4 korda aastas. — Aadressi muutmine 25 s.

Nr. 92 — **Reede, 3. aprillil 1931.** — **Tänast lehte 6 lehekülge** — **75. aastakäik.**

A-S. ROYAL-FILMI KINO **«Athena»**

Teatame austatud kinoharrastajatele, et meie kinos seatakse praegu üles valgushelifilmi sisseseadet eriti väljamaalt kohale jõudnud eriteadlaste poolt. Sisseseade on kõige täiuslikum, mis üldse olemas on. Pühade ajal võib igaüks selle sisseseade töötam. kuulda ja ise hinnata valgushelifilmis

KERJUS ÜLIÕPILANE.

Nikaragua pealinn jäädawalt häwinenud.

Maawärisemise häwitustöö on nii täielik, et Managuat ei saa enam üles ehitada.

Tartu seismograafide seletus maawärisemise põhjustele.

Managuast, 2. apr. Maawärisemise ohwrite arwu ei ole ikka weel wõimalik täpsalt kindlaks teha. Arwatawasti on jutud 2500 surnust liialdatud. Ühisriikide merewäe ohwitserid, kes päästetöid juhiwad, arwawad, et wahest on õige oletada surnute arwu 1000 ümber. Kaitseliidu poolt on senini üksi maetud 277 laiba. Maawärisemine on linna ümbruses ühte kinku sünnitanud suure maalõhe. Sinna maetakse ajutiselt laibad. Kahtlemata on ka teiste päästesalkade poolt palju laipasid maetud. Et ära hoida taudide puhkemist, pannakse kõigile elanikkudele sunduslikult kaitserõngeid.

Lennukitega jõuab linna palju ajakirjanikke. Pilt, mille nad linna kohal näewad, jätab neile õudse mulje. Kui warem linna wõis näha õitswana ja elawana, on nüüd järgi jäänud hall hunnik waremeid ja tuhka.

Wähemalt 30.000 peawarjuta elanikku on linna ümbruse küngastel woodilinadest, tekkidest ja muust sellesarnasest materjalist walmistatud telkides.

Lootused walitsuse arhiiwi päästmiseks rahwuspalee waremete alt wähenewad iga tunniga. Palee waremetel möllab tuli edasi.

Turuplatsi waremete alt on kätte saadud 150 laiba. Need on enamasti naised, kes turul kauplesid wõi kes olid tulnud tegema oma hommikusi ostusid, kui neid tabas maawärisemine.

New-Yorgi teatel on Nikaragua walitsus otsustanud maawärisemisel häwinenud pealinna mitte enam uuesti üles ehitada. Linn ewakueeritakse täielikult. Mõisagune linn wõetakse wabariigi uueks pealinnaks, ei ole weel teada.

Täiendawalt teatatakse:

Maawärisemisel

surmasaanute seas

on ka kohalik Itaalia konsul. Maawärisemise ajal ei ole siin üksi prantslane ega inglane surma saanud. Ainult keegi sakslane, kelle mõlemad jalad rusude wahel lõmastusid, suri hiljem wigastuste kätte. Linnas ei ole, niipalju kui seni teada, üksi maja jäänud elamiskõlbuliseks. Kolmapäewal maandus juba linna lähedal lennukeid arstirohtudega. Päästetöid Managuas takistab suurel määral see, et

raudteeliinid on purustatud,

linn on nii muust ilmast peaaegu täitsa eraldatud ja kiiret abi saab juure tuua ainult lennukitega. Linna 60.000 elanikule jagatakse walitsuse poolt maksuta toiduaineid. Riigipresidendi korraldusel ewakueeritakse linna,

20.000 elanikku on praegu täiesti peawarjuta.

Neid weetakse weoautodel ja härjawankritel linnast eemale. Põgenikud on linna lähedal wäljadel laagris. Toiduainetest ja arstirohtudest on puudus. Walitsus katsub niipalju kui see wõimalik on toiduaineid kokku osta, kohale toimetada ja õnnetuse ohwritele wälja jagada.

Managua rusudel mässasid leegid weel kolmapäewal edasi. Kogu linn lõõmas tules. Tuli wõttis eriti selle läbi metsiku ulatuse, et maawärisemine purustas walgustusgaasi torustiku. Juhedest-wäljawoolaw gaas wõttis tuld ja süütas majade rusud. Ameerika merewäe sõduritel, kes kogu jõuga päästetöid toimetawad,

läks korda tulele piiri panna kolmapäewa õhtul.

Rahwuslik palee on ka maani maha põlenud. Kõik walitsusajutuste aktid on tules hukkunud.

Uus maawärisemine.

Wabariigi president andis käsu linna täielikuks ewakueermiseks, sest kolmapäewa õhtupoolikul tunti uusi maa-aluseid tõukeid. Süüski tulid paljud elanikud linna tagasi, et otsida waremete alt surnuid, kätte saada wäärtasju ja armjaid mälestusi.

Ohwrite arw oleks weelgi suurem,

kui pühade nädala tõttu ei oleks suur hulk linna elanikke Managuast sõitnud suwituskohtadesse. Ajalehed teawad öelda, et Managuast wana kombe järele ligi pooled elanikud sõidawad pühade nädalaks linnast wälja.

Päästetööd maawärisemisest häwitatud linnas kestawad palawikulise rutuga edasi, sest loodetakse

rusude alt weel elawaid

kätte saada, kuigi tulekahju tõttu selleks wähe on lootusi jäänud. Naabermaadest saadetakse abi kohale lennukitel.

Katastroofi teaduslik seletus.

Kesk-Ameerika maawäringu mõju Tartus.

31. märtsil registreerisid met. obs. seismograafid kange nõrga maawäringu, mis algas kell 18,50 m. ja oli tunda kuni kell 19,30 min.

Kuna maksimaalsed hälwed Tartus olid 0,003 mm suuruses, siis kuulub see wäring nõrkade hulka. Arwatawasti on see wäring identne Nikaragua katastroofiga, mis lubab järeldada, et seal ajet leidew katastroof oleneb kohalikest pinnalähedal esinewaist maanihetest, mille juures tekkiwad seismilised lained suuremas kauguses annawad ainult nõrku wõnkumisi. Sellest ei järeldu aga, et kohapeal ei wõinud olla suuremat katastroofi, kuna asetleidnud maapõue muudatused mõjustasid ainult wäikest maa-ala. Selles suhtes erineb wiimane wäring täielikult Mehiko ja Uus-Meremaa wäringutest, kus maa-alused tõuked olid tingitud geotektoonilistest põhjustest, see on suurte maa-alade, peaasjalikult mäeahelate reliefi muudatustest.

Maapinna tõukeid ka Euroopas.

Frankfurtist, 2. aprillil. Frankfurti seismograafid registreerisid kesknädala hommikul kl. 8 paiku kerge maawärisemise, mille keskkoht asus Frankfurtist ainult 40 miili kaugusel. Ainelist kahju ei ole see maawärisemine sünnitanud. Samuti teatatakse Faenzast, et seal on kesknädala hommikul kl. 7 registreeritud maa-aluseid tõukeid, mis kestsid mõne sekundi.

Faenza on Põhja-Itaalias.

*

Teadete puhul katastroofist Nikaraguas awaldati kesknädalal mitmelt poolt kahtlust, kas siin ei ole tegemist „neegripoiste" järjekordse aprillinaljaga. Ka toimetuse poole pöörduti korduwalt sellekohaste küsimustega. Wastasime — ja kasutame juhust, et saama öelda ka neile, kelle eksiarwamist oi saanud suusõnal tagasi tõrjuda — neile järelpärimistele, et siin ei ole kahjuks mitte tegemist wäljamõeldud teadetega. Kuigi kõneldakse ajakirjanduse teorenemisest, ei pea meie õigustatuks alatust, et „neegripoisid" wõiks nalja heita teadetega, mis kõnelewad tuhandetest inimohwritest.

Wäike orangutang Berliini „Zoos".

Berliini loomaaias sündis umbes aasta eest noor orangutang. See on haruldane juhtumine; küll on loomaaias ilmale tulnud wangipõlwes elewante, tiigreid ja lõwisid, kuid noor orangutang on „imeloom". Selle pärast hoitakse ka wäikest „Babyt" kahekordse hoolega.

Protestitud wekslite arw kaswab.

Riigi tulud laekuwad tasakaalus wõrreldes eelmise aastaga.

Riigi statistika kestbüroo kokkuwõtete järele on käesoleva aasta jaanuarikuul laekunud tulusid 6.959.000 kr., mis on 576.000 kr. wähem kui möödunud aastal samal ajal. Wõrreldes möödunud riigi eelarwe aasta 10 kuu tulude laekumist käesoleva aasta sama ajaga selgub, et laekumised on sündinud umbes wõrdselt. Käesoleva eelarwe-aasta 10 kuu jooksul on laekunud wähem ainult 360.000 kr. wõrreldes möödunud aastaga.

Käesoleva aasta weebruarikuu jooksul on protest. wekslei 8216 summaga 2.125.000 kr. 1930. a. protestiti weebruarikuul 7576 wekslit, summaga 1.624.000 kr. 1. jaanuarist kuni weebruari lõpuni käesolewal aastal on protestitud juba 17.177 wekslit, summaga 4.167.000 kr. 1930. a. samal ajal protestiti 16.507 wekslit summaga 3.363.000 kr.

1. märtsil käesolewal aastal oli liikwel raha 39.092.000 kr., sellest wahetusraha 4.190.000 kr.

Teadaanne.

Pühade tõttu on tuleval nädalal

sigade vastuvõtmine

Kaareperas kolmap., 8. apr. kl. 9—1.

Edaspidi sigade vastuvõtmine esmaspäevadel.

Ühisus „Estonia Eksporttapamajad"
Tartus, telefon 11-64, 11-24.

Laewaawarii Wahemerel.

Lennukite emalaew „Gloria" wõttis oma pardale awaristi 500 reisijat.

Londonist, 2. aprillil. Mereministeerium teatab, et Inglise lennukite emalaew „Gloria" põrkas kolmapäewa õhtupoolikul Waheremerel umbes 60 miili Gibraltarist ida pool Prantsuse aurik „Floridaga" kokku. „Gloria" ei saanud suuremat wiga, kuid „Florida" on raskesti wigastatud. Aurik sai nina poolele pahemale küljele suure augu. Kokkupõrge sündis kl. 18. „Florida" 500 reisijat wiidi „Gloria" pardale ja „Gloria" putkseeris wigastatud laewa tagurpidi Malagasse. Õnnetuse ajal oli õnnetuse koha lähedal üks ristleja ja mitu miiniristlejat. Mitmed „Florida" meheed, kes „Gloria" pardale toodi, on saanud tõsiselt wigastada. „Florida" pardale olewat jäänud mitu surnut. Niipalju kui senini teada, ei ole „Floridal" üksi reisija surma saanud.

Kõik 17 lennukit, kelle emalaewaks „Gloria" oli, olid kokkupõrke silmapilgul õhus. Lennukid ei saanud enam laewa pardale maanduda. Nad lendasid edasi ja maandusid siis Hispaania walitsuse loal Malaga aerodroomil.

30 inimohwrit.

Malagast teatatakse hiljem, et lennukite emalaew „Florida" reisijatega pardal jõudis sadamasse.

Nagu nüüd selgub, on „Gloriuse" ja „Floriida" kokku põrkel 30 Prantsuse laewameest surma saanud nende hulgas 11 itaallast.

Teadaanne.

8. aprillist s. a. alates asub

PÕLLUMAJANDUSE PANK

uutes ruumides Tartus,

Suurturg nr. 9, 2. korral

TELEFON 10-65.

PÕLLUMAJAND. PANGA JUHATUS.

Kuidas awati „Küba" kõrts.

Riigiwõlgade sissenõudmisel tehti „Kübale" eraud.

Aasta wahetusel tekitas ajakirjanduses palju lärmi Tallinna „Küba" kõrts. Linnawolikogu otsustas „Küba" tegewuseks mitte enam luba anda, kuna kõrtsis on rikutud järjekindlalt sundmäärusi. Kõrtsi ametlikud ja mittemetlikud omanikud panid aga kõik rattad käima, et saaks kõrtsi uuesti käima. Mitu korda oli asi linnawolikogus arutusel, kuni wiimaks ometi linnawolikogu nõusolew otsus jaawutati. Pärast linnawolikogu otsust sündis „Küba" omanine kahku. Linnawolikogu wastaw otsus oli siseministeeriumis alles kinnitamata ja „Küba" uuesti awamise wastu esitatud protestid läbiwaatamata, kui juba uuesti loa saamiseks aktsiiswalitsuse poole pöörati.

Weidi omapärane paistab aga olewat aktsiiswalitsuse tegumiis „Küba" uuesti tegewuse algamiseks loaandmisel. Seni on maksew olnud majandusministri korraldus, et restoranide töötamisloa uuendamisel ei anta uusi tunnistusi enne wälja kui asjaomane joogikoht on tasunud kõik oma kohustused riigi wastu. Kui aasta wahetusel Tallinna restoranide ja joogikohtade lubad olid pikendamisel, peeti sellest korraldusest kinni ja wõlgnikudelt nõuti enne loa saamist kõik riigimaksud wälja. Nagu nüüd aga selgunud, on aktsiiswalitsus „Kübale" loa annud wälja õige kiires korras. Peale selle ei ole wastawa korralduse põhjal siiski nõutud „Küba" riigimakse. Nimelt wõlgneb „Küba" riigile 1,5 miljoni ümber makse ja lisaks sellele summale weel trahwiraha ja protsendid. Siin tekib küsimus, missuguseid teid tarwitasid „Küba" omanikud, et nende suhtes maksmast korrast kinni ei pectud. See on seda imelikum, et „Küba" pidajaks, nagu ajakirjanduses mitu korda näidatud, on mingi tundmatu töösturite ja kaupmeeste ühing.

Kewadine sõjaline õppus koolidele 1.—9. juunini.

Käesoleval õppeaastal korraldatakse kesk- ja kutsekoolide õpilastele riigikaitseline õppus 1.—9. juunini, wälja arwatud 7. juuni, mis on pühapäew ja mil õppusi ei ole. Õppustest wõtawad osa 5—6 aastase kursusega koolide 3.—6. klassid ja 3-aastase kursusega koolide 2. ja 3. klass ning Tallinna pedagoogiumi teise klassi meesõpilased. Koolide pedagoogika nõukogul on õigus kooliarsti ettepanekul wabastada nõrga terwisega õpilasi kehaliste harjutuste iseloomuga õppustest. Õppus teostatakse koolide ümbruskonna läheduses.

Naised panewad perekonnaseaduse rahwahääletusele.

1. aprillil lõppes Eesti Naisliidu poolt korraldatud allkirjade kogumine uue tsiwiilseadustiku eelnõu muutmiseks. Selleks oli wälja saadetud 1500 allkirjade lehte. Kuni eilse päewani oli naisliidule tagasi saadetud wäljasaadetud lehtedest umbes kolmandik 22.000 allkirjaga. Et seadust rahwahääletusele panna, selleks on tarwis 25.000 allkirja. Naised loodawad aga kokku wõtta kuni 60.000 allkirja, seega kaugelt rohkem kui seda nõuab seadus.

Karskusliidu miljoni loosimine 7. juunil.

Karskusliidu rahalise loterii loosimine, mis pidi olema 2. aprillil, tuli edasi lükata, sest wiimastel päewadel saadeti hulk piletiraamatuid müümatalt tagasi. Loosimise tähtpäewaks määrati 7. juuni.

Teraskiiwri rünnaku algus Preisi maapäewale.

Saksa n. n. „Teraskiiwri" poolt algatatud rahwahääletuse nõudmise puhul Preisi maapäewa laialisaatmiseks, oli Berliinis Lustgartenis neil päewil teraskiiwerlaste meeleawaldus, millest osa wõttis üle 6000 mehe. Teraskiiwerlaste paraadi wõttis wastu Suur-Berliini rühmade juht major von Stephan. Teraskiiwri eesmärgiks on saawutada Preisimaal uue maapäewa walimisi. Loodetakse, et need annaks tagurlastele sama suurt edu kui sügisel riigipäewa walimised. Kas see lootus täituks, on aga küsitaw. Seega tuleb teraskiiwerlaste liikumist wõtta esijoones demonstratsioonina, mis ei taotlegi otsekohest eesmärki.

Saksa tollid ja eesti wõi.

Kawatsetaw tollikõrgendus ähwardab tõstselt eesti wõi hinda alla lüüa!

Kas Saksamaale wäljaweo wõimalused muret ei teegi?

Wiimased teated Saksamaalt kõneletwad Saksa walitsuse kawatsusest tõsta wõi ja kanamunade sissewee-tolle. Selle kawatsuse teostamine oleks lühikese aja jooksul juba teine tollikõrgendus, sest teatawasti Saksamaa kõrgendas wõitolle alles läinud aasta lõpul.

Kawatsetaw tollide kõrgendus puudutaks paljuid riike, teiste hulgas ka meid ja pealegi õige tuntawalt, sest teatawasti on Saksamaa meie wõile kõige tähtsamaks turuks. Nõnda on wiimastel aastatel kaugelt suurem osa meie wõist Saksamaale saadetud.

Kui kauldused tollide tõstmisest tõesti teostuwad kawatsetud ulatuses, siis tooks see meil edaspidi wõihindades languse ja isegi weel õige märgatawa, sest kõrgemate tollide korral oleme sunnitud hindu weelgi alandama.

Mis põhjustab Saksamaad seda sammu astuma?

Nagu teada, on Saksamaal eriteks püüd igal kuigimusel oma wäliskaubandust aktiiwsena hoida, s. t., et wäljawedu oleks sisseweost suurem. Peab ütlema, et need jõupingutused on Saksamaale ka wõrdlemisi rahuldawaid tulemusi andnud. Juba 1925. a. alates on Saksamaa wäljawedu wäärtuse järele iga aastaga järjekindlalt tõusnud. Ainult läinud, 1930. a., näeme wäljaweos wähenemist ja peaasjalikult ainult sellepärast, et maailmaturul hinnad langenud.

Kuid wäljaweo wähenemisega on ka sissewedu wähenenud, nõnda et wäljawedu on ikkagi weel 1.800 milj. Sml. wõrra ülekaalus. Kollawõttes on wäärtuse järele sissewedu eelmise aastaga langenud 25 protsent ja wäljawedu 11 protsent wõrra.

Kuid peale oma wäliskaubanduse tasakaalustamise püüde on Saksamaal wähemalt osaliselt tahe maksmas oma põllumajandusele kaitsei pakkuda. Põllumajanduse kaitse wajadust ei ole tõenitanud mitte ainult põllumehed ise, waid ka paljud teised kodanikud seletawad, et Saksamaa põllumajandus peaks iseeiswaks saama ja ühtlasi nõnda tugew olema, et ta suudaks senisest palju rohkem produtseerida siseturu rahuldamiseks.

Põllumeeste seisukohtade suhtes on walitsus õige tähelepanelik olnud ega ole jätnud pea ühtegi wõimalust põllumajanduse huwide rahuldamiseks kasutamata. Nõnda on lühikese ajaga mitmel korral tõstetud põllumajanduse-saaduste sissewootolle, on raudteel eksporttapamajade weo asjus kõrgendusi tehtud, wälismaa põllumajanduse saadustega kauplemiseks mõningaid kitsendusi maksma pandud jne.

Kuid teiselt poolt on püüdud ka oma põllumajanduse saaduste wäljawedu preemiate maksmisega jne. abil tõsta. Nende mitmekesiste põllumajanduse kaitseabinõude tarwitamisega ongi wiimaks nõnda kaugele jõutud, et kaubabilansis on põllumajanduse saaduste suhtes wiimastel aastatel pööre sündinud Saksamaa kasuks.

Kui waadelda Saksamaa läinud aasta wäliskaubanduse bilanssi, siis selgub, et sissewee wähenemine on sündinud pea kõikidel aladel. Nõnda on eelmise aastaga wõrreldes walmiskaupade sissewedu wähenenud 16 protsent., tooresainete ja poolwalmiskaupade sissewedu 10 protsent ja toidunainete sissewedu 9 protsent wõrra. Kui aga wäärtuse järele wõtta, siis on tooresainete ja poolwalmiskaupade sissewedu langenud 22 protsent. ja toidunainete sissewedu 21 protsent.

Toidunainete sissewees näitab suurt wähenemist terawilja sissewedu. Iseäranis on langenud nisu ja odra sissewedu. See on ka tõesti arusaadaw, sest walitsus on omamaa teraviljakasuatamise wõimud iseärasilise kaitse alla. Kui mõõdunud aasta teraviljа sissewedu wõrreldes 1928. a. sisseweoga, siis selgub, et see on kolme wiimase aasta jooksul langenud üle 50 protsent.

Nõnda weeti 1928. a. tuhandetes kwintalides nisu sisse 22.000 kwintali (1 kw. =6 pd. 4 nl.), 1929. a. — 18.291 kw. ja 1930. a. 11.747 tuh. kw. Ohra sissewedu on samade aastate jooksul wähenenud 19.266.000 kw. kuni 14.717.000 kw.

Suuri langust näitab ka maisi sissewedu, mis on wähenenud 12.845.000 kw. kuni 6.518.000 kw. Samuti on langenud riisi sissewedu 2.735.000 kw. kuni 1.773.000 kw.

Ka kartuli, kaunwilja ja taiwilja alal näeme sissewee järjekindlat wähenemist, ehk küll siin ei ole langus kaugelkki nõnda suur kui teraviljade sissewees. Kogusummas weeti neid põllumajanduse saadusi sisse 1928. a. tuhandetes kwint.: 1928. a. — 8.780, 1929. a. — 7.918 ja 1930. a. — 7.201 tuhat kwintali.

Suuresti on wähenenud ka liha sissewedu, 1928. a. sissewedu tõusis kuni 1.478.000 kw., 1929. a. — 1.287.000 kw. ja mõõdunud 1930. a. — 984.000 kw.

Kalakaubа sissewedu on aga nendel aastatel püsinud 8 milj. kw. ümber ja näitas läinud aastal wäikest langust 1928. a. tasapinnant.

Iseäranis suure huwiga jälgib Saksamaa wõi sissewedu. Ei saa aga öelda, et wõi sissewedu on järjekindlalt wiimasel kolmel aastal langenud. Nii weeti 1928. a. wõid tuhandetes kwint. sisse — 1.264, 1929. a. — 1.354 ja mõõdunud aastal — 1.329 tuhat kwintali. Sellega on mõõdunud aastal wõi sissewedu isegi suurem olnud kui 1928. a. ja ainult wähe eelmise aasta sisseweost madalam. Kuid arwatawasti tahetakse nüüd tollikõrgendust selleks kasutada, et wõi sissewedu wähendada.

Palju rohkem on suudetud wähendada kanamunade sissewedu, mis on langenud kolme wiimase aasta jooksul 1.784.000 kw. kuni 1.601.000 kw. Nagu paistab, ei ole siin mitte juhusliku wähenemisega tegemist, waid kanamunade sissewedu on järjekindlalt wähenemas.

Wähenenud on ka raswainete sissewedu 1 276.000 kw. kuni 1.044.000 kw. Ka siin on sissewee piiramise järjekindel politika tagajärgi andnud.

Kokkuwõttes näeme, et wiimasel kolmel aastal on toidunainete sissewedu Saksamaale palju langenud. Ehk küll see wähenemine ei teostu kõikidel aladel wõrdse kiirusega, kuid siiski paistab ta kõigil pool toidunainete alal silma.

Pea ainukese erandina wõiksime nimetada lõunamaa puuwiljade sissewee suurt tõusu wiimasel aastal eelmise aastaga wõrreldes. Uued kõrgemad tollid aitasid kahtlemata weelgi toidunainete sissewee piiramiseks kaasa. Ja arwatawasti ongi selleks uued tollid kawatsetud, et seni mõnesuguste toidunainete wõrdlemisi aeglast sissewee wähenemist kiirustada.

Ehk küll peale põllumeeste on kõrgematel tollidel weel teisi pooldajaid, siiski peab ära märkima seda, et tollidel on ka palju ja wäga mõjuwaid wastaseid. Wäliskaubanduse alal tegutsejatele on selge, et Saksamaa wajab ka wälistURGE ja sellepärast ei tohiks Saksamaa tegutseda ainult oma sissewee huwides. Sest on selge, et kui Saksamaa teeb omale sissewee wõimatuks, siis wõiwad sellest huwitatud riigid ka omalt poolt Saksamaa kaupade suhtes wastawaid järeldusi teha.

Kuid peale kaupmeeskonna on ka töösturite ringkonnad juba korduwalt kõrgete tollide wastu häält tõstnud ja ei anna oma nõusolekut toidunainete tollide edaspidiseks tõstmiseks. On asutud seisukohale, et isegi praegused toidunainete tollid on liiga kõrged ja neid tuleks alandada.

Missugune wool wiimaks ennast maksma paneb, on praegu wõimatu ennustada. Ühtlasi peaks aga küll selge olema, et sissewee piiramise küsimused on lähedalt ka wäljaweo wõimalustega seotud. Ja wäljaweo küsimused ei ole Saksamaale sugugi wähema tähtsusega kui sissewedu, sest on ju wiimastel aastatel Saksamaa wäljawedu sisseweost märksa suurem olnud. Sellepärast wõib küll arwata, et sissewee piiramisele wõiwad järgneda wäljaweo raskused ja neid isegi ületada. Waewalt oleks see aga Saksamaa seisukohalt waadates kuidagi soowitaw.

Suur reede.

Inimesepoeg on määratud kannatama. Täiesti pole see küll õige: talle on osaks antud ka rõõmu tunda ja hõisata. Kuid need rõõmud ja hõisked peawad enne käima läbi walukurna. Läbi murede ja tuskade. Enne öö, siis päikene.

Suurte katsumiste kaudu tabab inimene ja inimsugu oma õnne.

Ainult suurele reedele järgneb suur pühapäew.

Põrguhaudade kaudu käib tee ülestõusmisele.

•

Wagajutt räägib, et kord olnud eestlaste maal rõõm ja raske wihma-aasta. Põllud ja elamud ujusid wees, kogu elu uppus uttu ja wihma, leib laineras poriwäljadel. Surm ähwardas igat elawahingelist.

Siis seletas maatark rahwale, et jumalad on kurjaks läinud inimeste pattude pärast. Ei ole muidu loota pääsu, kui tuleb kanda suurt ohwrit lunastuse saamiseks. Keegi peab andma oma kõige kallima jumalatele, ohwerdama selle, kelle peab ülimaks oma maapealses õnnes. Ainult sedakaudu pääseb kogu rahwas surmast ja hukatusest.

Siis astus ette keegi talumees, kelle südamesse oli lõõnud raskeid haawu rahwa üldine kannatus. Ta ütles:

„Annan oma kõtre jumalatele. Oma lapse. Seda armastan ihust ja hingest. Aga oma rahwast armastan ma rohkem."

Ja nii sündiski. Wõttis oma tütre, wiis põllule, mille pind kõikus kui soo, ja andis seal tiidruku jumalatele. Ohwerdas oma kallima, mis tal maapealses elus.

Ja sealsamas lõi päikene pilwe tagant sõratama, põllud tõusesid ja wili lõi mühinal maapinnast taewa poole.

•

Wõib-olla polegi see wagajutt. Sest tõelises elus juhtub samuti. Pääsemine surmast, jõudmine õnnele käib ikka suurte kannatuste ja eneseohwerduste kaudu.

Ja imelik ongi: ei tarwitse kõigil kannatada. Aitab ühest wõi mõnest, kel jatkub jõudu ja suurt ning õilsat südant, et end lüüata kaaslaste eest walutõkete wahele. Wõib-olla on see ülekohtune, see ühe kannatus kõigi eest, kuid nii on kord seatud maailma, selle wastu pole midagi parata.

See kestab aegadesse aegadesse.

Kristust loeme esimeseks walukuningaks, maailma õnne ja rõõmu eest ohwrikandjaks.

Ja talle on järgnenud pikk rida mehi ning naisi aastasadade kestel, kelle kaimudelt ja surmatuskadelt on pärinud rahwad oma saatuseõnne.

•

Kristus on esimene, talle järgnes hulgana teisi, ja tulewikus lükkub manu ikka uusi ja uusi. Tuntud ja tundmatuid. Neid, kellele seame ausambaid ja sääraseid, kelle nimegi ei tea.

Kõik on nad aga ühesugused rahwaste saatuseläigu ees. Suured Lunastajad, kelle waluline langus on tõusuks inimkonnale.

Neid mälestame täna, suurel reedel — suurel Kannatusepühal.

•

Ja peame meeles, et ainult suurele reedele järgneb suur pühapäew.

Tristan.

Archiiwandmeid Eesti kohta Lääne-Euroopas.

On waja luua tihedamat kontakti Eesti ja wälismaade archiiwitegelaste wahel. Jutuajamine keskarhiiwi juhataja O. Liiwiga.

Riigi keskarhiiwi juhataja O. Liiw oli komandeeritud haridus- ja sotsiaalministeeriumi poolt märtsikuul kolmeks nädalaks Poolasse ja Austriasse tutwuma sealsetes archiiwides asuwa Eesti ainestiku korraldamisega, ühtlasi läbirääkimisi pidama wõimaluste üle tead..sliku ots tarbeks wastastikku archiwaalide ajutise laenutamise suhtes. Oma muljetest kõneles O. Liiw ajakirjanikkudele järgmist:

Esimene pikem peatus oli Wilnos, kus wähemal määral leidub Balti ainestikke näit. Wrublewski nimelises raamatukogus ja kirikliikude asutuste archiiwides. ühtlasi tutwusin Wilno riigi- ja linnaarhiiwidega ning Wilno St. Bathory nimelise ülikooli raamatukogu käsikirjade osakonnaga.

Warsjawis leidub Eesti kohta rohkesti ainestikke,

alates juba 13. sajandist.

Riiklikudest asutustest tuleb siin eriloones mainida Poola wanade aktide peaarhiiwi ja finantsarhiiwi kogusid. Esimeses on koostatud Liiwi- ja Eestimaa archiwaalide kaardikataloog, mis siiski mõeldud ainult pealiskaudsemaks orienteerumiseks. Osa neid materjale on juba awaldamist leidnud, peamiselt küll Poola uurijate poolt.

Ostamatult huwitawaid andmeid

Eesti kohta 16. sajandi lõpul ja 17. sajandi alul sisaldawad Poola eraraamatukogud ja archiiwid. Nii on Eesti uurijaile suure tähtsusega Lwowis asuwa Ossolinskide j. m. t. sugukonna raamatukogud, Posnani wojewodkonnas Kurniki raamatukogu, Warsjawis Zamoiski ja Krasinski sugukondade raamatukogud, würst Radziwilli erarhiiw, mis paari aasta eest Wene piiri lähedal Nieswieshist Warsjawi üle toodi ja Krakowis eestkätt Czartoryski sugukonna raamatukogu. Töötades neis, segub ilmekalt asjaolu, et Eesti 16. ja 17. sajandi ajaloo uurimisel on Poola arhiiwid wältimatud, sisaldades wäga olulist andmestikku.

Poola arhiwaarid,

eesotsas Poola riigiarhiiwide peadirektor prof. St. Ptaszycki'ga, huwitusid elawalt Eesti uurijate töest ja on walmis mitmesuguseid kergendusi tegema, et hõlbustada Eesti ajaloolastele Poolas asuwa meid huwitawa arhiiwainestiku kasutamist. Eestlastest seni on ainult paar isikut kohapeal Poola arhiiwides töötanud, neist nimetatagu prof. J. Aluotsa.

Nähtawasti eriliist rõõmu walmistas Poola arhiiwitegelastele kingitusena kaasa wiidud Poola ainestiku nimestik Eesti arhiiwides.

Lõpuks peab rõhutama lähema

kontakti wajadust

Eesti ja ta naaber- ning lähimaade arhiwaaride ja ajaloolaste wahel. Eestlast tuleb meil siin arwestada Rootsiga, Nõukogude Wenega, Lätiga, Poolaga ja Saksamaaga. Sagedastt, ja mõnikord on siin kaasmõjurils keelelised raskused, tuntakse wäga puudulikult teisal tehtawat töö.

Edasi peatusin Austrias, Tshehho-Slowakkias ja Leedus, kus tutwusin arhiiwinõukogu poolt antud juhtnöõride kohaselt wastawate maade arhiiwinduse organisatsiooniga, silmas pidades eriti neid küsimusi, mis wõiksid Eestile kasulikud olla. Teatawasti on praegu arhiiwinõukogu poolt wäljatöötamisel

Sõlmeadus Eesti arhiiwide kohta,

mis peab rajanema otstarbekohase arhiiwipraktika kogemustele, millele wajalik on lähemalt tutwuda ka wälismaa arhiiwinduse arenemise ja seadusandlusega.

Kõiksugu külastatud maade arhiiwides on märgata kawakindel püüd koolitada oma koosseisu põhjaliku ettewalmistuse saanud ja elawat huwi teadusliku uurimise wastu omawaks arhiiwaaridepereks.

Keskarhiiwi tegewusest.

Edasi tõi arhiiwi juhataja mõningaid andmeid keskarhiiwi praeguse tegewuse kohta.

16. mail s. a. saab täis 10 aastat rõõt keskarhiiwi töö algusest, millist tähtpäewa kawatsetakse wõimaluste piirides pühirseda. Edasi on märkida, et keskarhiiwile on üle antud warem sõlmitud deponeerimislepingu alusel Eesti ew. lut. usu kiriku konsistooriumi arhiiw. Arhiiw sisaldab teadeid 16. sajandi lõpult alates ja on meie ajaloolisele uurimusele wäga tähtsaks allikatekoguks. Arhiiw awatakse uurijaile kasutamiseks lähemail päewil.

Riigi keskarhiiw alustab lähemal ajal perioodiliste

publikatsioonide

awaldamist. Publikatsioone on ettenähtud esialgu kahes seerias: 1) arhiiwi kataloogid ja inwentuurnimistud, tegewuse ülewaated, arhiiwinduse teoreetilised küsimused jne. 2) Keskarhiiwis asuwa tähtsama ja huwitawama arhiiwainestiku awaldamine kas teatawa ajastu wõi küsimuse (näit. „Talurahwa õiguslik ja majanduslik olend minewikus j. t."). Kolmanda seeriana wõiksid tulewikus arwesse tulla peamiselt keskarhiiwi ainestikule põhjenewad ajaloolised uurimused.

Praegu on koostamisel ja publikatsioonide 1. seeria esimese numbri „ülewaade keskarhiiwi tegewusest ja koostuwusest (koos temas sisalduwate arhiiwide loendiga)" ja teises numbris „Eestimaa rootsiaegne kindralkuberneri arhiiwi kataloog koos sissejuhatusega arhiiw ajaloo üle" käsikirjad.

Mõningal tehnilisel ja majanduslikul põhjusel ilmub kõigepealt trükist 1. seeria kolmas number N. Treumuth'i ja O. Liiwi toimetamisel: „Poola ainestik riigi keskarhiiwis" (koos lisaga: „Poola ainestik teistes Eesti arhiiwides", mille koostamisel olnud abiks dr. P. Johansen, mag. E. Tender, cand. H. Laakmann, mag. A. Soom, O. Wares j. t.). „Poola ainestik" awaldatakse saksa keeles, kusjuures keele walik on sündinud otstarbekohasuse ja majanduslikult seisukohalt, ühtlasi warustatakse ta põhjaliku eestikeelse sissejuhatusega. Käsikiri saab lähemal ajal trükiwalmis ja ilmub loodetawasti käesolewa aasta juunikuul.

Odav ja head!

Lauavein „Osilia"

65 senti pudel.

ED. & J. LOSKIT

Liiw liiwakellas jookseb waesti.

Fred Hildenbrandti romaan.

56

„Kui ma nüüd sinna lähen, härra Framm, kas te ei arwa, et ta tuleks minuga kaasa?"

„Ta ei tunnegi Teid, Liebchen," ütles Framm karmilt, „ta onieti läks hulluks."

Framm haaras periskoobi, nägi deltas laewastikku, waatas edasi Punasele Merele, pargaste kirjule hulgale laidal, kummardus oma tabelite kohale.

Edna ütles järsku:

„Wõiksime õieti ka jääda siia, Framm."

Ünistawalt kummardus ta ettepoole ja waatas talle näkku.

Framm wõttis kokku kogu oma energia.

Käsitas neid sõnu nagu muuseas, nagu pilget.

„Jah, seda me wõiksime, miks mitte."

Nüüd astus Liebchen sisse.

„Ei, härra Framm, minu, palun, peate wiima jälle tagasi, mina pean saama koju. Wabandage, kui teen teile sellega tüli."

Framm noogutas rahustades.

„Muidugi, wiime teid tagasi koju. Arge kartke."

Ta lasi wankri tüki maad joosta edasi, siis kogus ta selle, mis Zimmerbuschist oli jäänud maha, ühte kohwrisse kokku — ta rõiwad rippusid warnas, — ta kübarad, pikksilmad ja mõned raamatud.

Need kõik ta asetas kohwrisse ühte nurka.

„Meil ei olnud õnne oma wiimaste külaskäikudega," ütles ta wõllanaljaga.

Siis ta istus küünaksirgena oma kohal.

Ta pidi end kõnklema tühjaks, pidi enesele tegema õhku.

„Edna, kas oled juba õieti mõelnud selle üle, mida see tähendab, kui inimesed kahekümnendast sajandist satuwad teistesse ajajärkudesse? See on kujutlematu. Nad on jäänud maha oma teadmistega ja tunnetustega. Kas wõis kujutleda, mida see tähendab? Oleme kogu loogika pannud pea peale ja kogu ajaloo ajanud segi. Ma ei imesta õieti, et lõpuks sellejuures üks meist kaotas siiski mõistuse."

Edna teadis, miks ta oli tulnud kaasa.

Seepärast, et ta armastus Frammi wastu alati ja igal ajal oli olnud üle kõige, seepärast, et ta alati oli olnud tema pärast hirmul, oli pidanud teda silmas igal juhul, pealekippumatult, kergelt ja nagu ebakindlalt, ta oli olnud nagu wäike tütarlaps, keda tähele pannakse alles siis, kui ta seisukord läheb õieti ohtlikuks, ja see nimelt oligi talle olnud eriti meeltmööda, sest wõimaldas ju see talle tema warjatud mõju Frammile, mida wiimane aga waewalt märkas ja millele ta siiski pidi ajuti alistuma.

Ja see armastus tema ümber oli nagu kaitsew kest, talle ei wõinud juhtuda midagi, ja waid üksainus kord, mil neiu oli sattunud peaaegu kiusatusse, oli olnud Thebeas, — linnas täis toredust ja uhkust, ilusate inimeste ja ilusa maastiku keskel.

Ta waatas kõrwalt Frammi näkku; see oli muutunud kitsaks ja kahwatuks, ja ta käed, need kindlad ja jahedad käed, millede surwe oli alati ta sisima seisundi tunnus, — need käed olid nüüd närwlikult tüüril, täis jämedaid jooni, ei olnud neil enam seda siledust, mida ta oli armastanud nii wäga, waid olid nad karedad, ei enam walged, waid hallid.

Mõtlikult silmitses ta teda lähemalt ja nägi jahmunult, et halle juukseid ta otsmikul oli juure tulnud wäga ja wäga palju.

„Framm, kui kaua oleme õieti teel?"

„Umbes mõned tuhanded aastad," wastas Framm hajameelselt.

„Ei, ma mõtlen, meie õiges arwutuses."

Framm naeratas nukralt.

„Mis tähendab meie õiges arwutuses? Kõik käib edasi ja tagasi. Noor ja wana."

Siis jatkas ta tasemini:

„See on ainus, mida ma ei suuda arwutada, Edna, ma ei saa seda sulle öelda. Mul ei ole sellest aimugi; sest kellad, mis peatwad näitama meie aega, on jäänud sageli seisma, wõi nad on mõnikord joosnud nagu hullud. Ma ainult ei öelnud teile seda, et tõd mitte lõplikult kohutada. Ja ärgem nüüdki enam mõelgem sellest."

Edna mõtles sellegipärast pinewalt järele.

„Ja kui me nüüd enam õigel ajal koju ei jõua?"

„Jah, mis siis?" ütles Framm tõsiselt, „ma ei tea, mis siis!"

Edna ehmus.

„Framm, palun, pöördume tagasi," palus ta ägedalt.

„Üks pilk jääaega, teine paradiisi," ütles Framm rahulikult.

Liebchen askeldas Zimmerbuschi asjadega.

„Tal oli weel niipalju puhtaid taskurätte," sõnas ta.

XIX

Kui Framm laseb akna alla, pöörub ta tagasi ja ütleb lühidalt:

„Ei."

Ja keerab ruudu jälle üles.

Sest see, mis ta oli näinud, oli lohutum kui kõik, mis ta endale oli kujutlenud inimsoo hallidest algaegadest, oli olnud lihtsalt wiletsus pärast Egiptuse wärwikat ja kuuma wahepala.

„Parem mitte," ütles ta kurwalt.

Edna waidles wastu.

„Kui juba kord oleme siin, siis waatame wähemalt wälja. Tahaksin ometi meelsasti teada, kuidas siin kõik on."

„Kus oleme üldse?"

„Ühes jääajas," seletas Framm ebakindlalt, „ühes jääajas. Meil on walik, on ju ükstaspuha — kõik nad on ühtemoodi, arwan."

Edna muutus uudishimulikumaks.

„Lase, ma waatan wälja!" palus ta.

Framm awas wastu tahtmist akna.

Külm tuuletõmbus tungis sisse, külmem ja hahalastamaturm kui kõik muu, mis nad oma elus olid tunnud külmast; ta lõikas neile walusasti nägudesse.

Selle juures wõis Edna tähele panna, et wähe maad neist eemal tõusis taewa poole wägew, jäälustiku sarnane mägestik, et nende läheduses oli midagi pun ja rohu sarnast, kuid rohi ei olnud roheline, waid walkjashall, ja see, mis ta esimesel silmapilgul oli pidanud puudeks, osutus kolme, paksu ja lühikese hiiglasõnajala rühmaks, ja niikaugele kui ulatus silm, polnud taimestikust näha midagi muud.

Järsku neiu karjatas tasa.

Framm kummardus aknast wälja.

Ühe allaripputwa kaljutüki kohal, mis oli kaetud jääkorraga, märkas ta mõningaid tumedaid aegamisi edasitagasi liikuwaid kogusid.

Nüüd waldas uudishimu teda, ja ta jätkas sõitu nende poole, tüürides tangi pikkamisi kaljule lähemale.

Nüüd nägid neid olendeid selgemini ja täpsamalt.

Nahkadesse mähkunud, seisid need liikumatult, paistsid laiade ja lõssis loomadena, nagu kinni naelutatud hirmust.

Neil olid sassis pead wärwitute juustega, määratusuured nahamuhud warjasid tibatillukesi ja sügawalasetsewaid silmi, ja olid need muhud kaetud kaharate karwapuhmastega.

Elukate näod ent olid hirmsamad hirmsamaist ja wiirastuslikumad wiirastuslikumaist ja õudsemad õudsemaist; kahwatud, tursunud näojooned lameda, kitsa otsmikuga, ninad ülilaiad ja lossilitsutud, huuled kaugel ees, ja lõuga polnud teps olemaski.

Nad ei seisnud enam sirgu, waid rippusid ettepoole, nad näisid kõik olewat küürakad.

Mis oli naine ja mis oli mees, ei saanud eraldada, wähemalt mitte selle ühe olendi juures, kelle naha küljes rippusid lapsed, poolalasti loomakesed.

Ja hirmus oli näha ka neid lapsi, nahakurrud nad olid, ei midagi muud.

Framm pani tangi seisma.

Kõige suurem olendeist wiskus maha, peitis oma näo ära ja wirises waljusti, ringutas käsiwarsi, — need tal olid uskumatult pikad, ja kitkus tumepruunide sõrmedega rohtu; Framm nägi nüüd, et see ei olnud rohi, waid tundmatu samblaliik.

Nüüd wiskusid ka teised kisendades maha, lapsed haarati kaasa ja peideti oma keha alla.

Framm oli sügawasti liigutatud.

Inimeswennad, mõtles ta hardalt, inimeswennad meie algpäewilt!

Ei, need ei olnud ohtlikud, waid arad nagu loomad, pelglikud nagu ussid maapinnal.

Midagi nad ei tunnud neist inimlisist asjust, mis olid kasustada nende järeltulijail, ei teadnud midagi muinasjutust, mille inimessugu ise oli endast teinud aastatuhandete jooksul, polnud neil aimugi sellest, mis olid ette wõtnud nende järeltulijad, et alla heita maad.

Siin nad lebasid, perekond, alistudes kõige karmimale elule, ümberringi halastamatu loiduse ülitumad õelused, ürgloomade tagaaetud, arad ja abitumad.

(Järgneb.)

Esimene teatrikongress algas.

On tulnud kokku teatritegelasi üle kogu maa.

Millest on tingitud meie teatrikriis?

Eile kell 11 algas Tallinnas „Estonia" kontsertsaalis 1. teatritegelaste kongress. Kongressile oli saabunud saadikuid 166, külalist üle 30. Kongressi avas kultuurkapitali näitekunsti sihtkapitali valitsuse esimees Aleksander Lepp. Juhatusse valitakse E. Türk, A. Lauter, E. Wender, sekretariaati E. Kink, Otto Aloe, Wihmann, Reining, Piller, Tõnson.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumi nimel terwitas kongressi dir. Rey. Järgnes referaat sihtkapitali valitsuse esimehelt A. Lepalt, kes andis ülewaate meie teatrite tööst wiimase 6 kuu jooksul, „Estonias" on waatlejaid olnud käesolewa hooaja jooksul, juure arwestades ka need kuud, mis tulemata, 170.000, „Wanemuises" 60.000, Draamastudios 66.000, Ugalas 35.000, Tallinna Töölisteatris 24.000. Tunduwat langust waatlejate arwus wõib märgata Narwas ja „Endla" teatris. „Endlas" käis waatlejaid läinud aastal 28.000, sel aastal ainult 20.000. Meie seitsmes suuremas teatris kokku on läinud aasta jooksul toodud 1019 etendust lawale Waatlejaid on olnud 7 teatril kokku 386.000.

Järgmisena kõneles „Estonia" teatrijuht Ants Lauter „Reshii ja omateatri probleemist". Kõneleja walgustas peamiselt teatrite juhtimise tööd, peatudes nimetamate juhtide tegewuse juures möödunud aastal. Kõne oli üks huwitawamatest kongressi esimesel päeval.

Järgmisena kõneles teatri repertuaari kohta teatriarwustaja Bernhard Linde. Samal teemil kõneles ka teatriarwustaja Rasmus Kangro-Pool. B. Linde wäitis, et meie repertuaarid kannatawad peamiselt algupäraste näidendite puuduse all ja et meie teatrid kannawad ette näidendeid, mis peamiselt tõlgitud sakslakeelest. R. Kangro-Pool arwas, et meie teatrite kriis ei ole niiwõrd tingitud meie näitlejate halwast mängust kuna nende esinemine on wõrdlemisi eeskujulik ja lawastused head, kuid suuremal määral just seepärast, et meie teatrite repertuaarid ei wasta nõuetele.

Läbirääkimised olid wõrdlemisi elawad ja neis tõrjuti tagasi suurem osa B. Linde etteheidetest.

Pikemalt wõttis läbirääkimistel sõna „Estonia" teatri dramaturg Paul Olak, kes B. Linde etteheidete peale tähendas, et saksakeelsete näidendite rohke arw on tingitud majanduslistest kaalutlustest, kuna saksa näidendid on meie teatritele honorari poolest kättesaadawad. Praegu aga peab „Estonia" teater läbirääkimisi ühe prantsuse kirjastusäriga, kes nõuab nii suure summa näidendite ettekandmise loa eest, et teatrid seda tasuda ei suuda.

Kongressi töö lõppes kell ¼4, mil tehti waheaeg. Esimene kongressi päew jättis wäga tõsise töömeeleolu mulje.

Direktor Mettus, kes pidi kongressil referaadiga esinema, ei saanud isiklikult sõita, mille tõttu tema kõne ette loeti.

Direktor Mettus oma kõnes märkis, et meie teatrite õnnetus seisab selles, et nad ikka weel liiga palju olenewad oma aja äraiganenud teatriseltsidest. Kuna teatri seltside juhtideks ja juhatuses sagedasti walimise teel satuwad inimesed, kellel ei ole teatriga suhted head, mille tõttu nende tegewus wõib tuua kasu asemel ainult kahju.

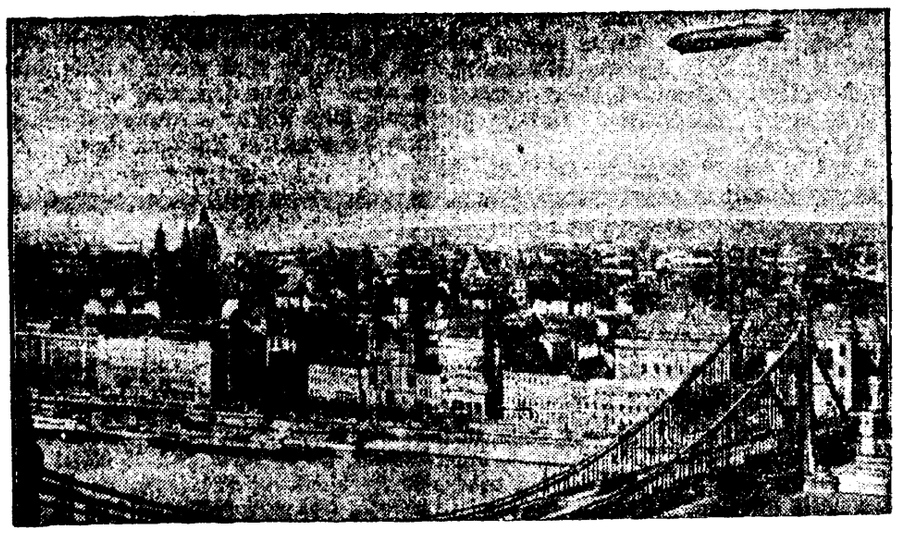

„Zepp" Budapesti kohal.

Tänawuaastase esimese lennu wõttis „Graf Zeppelin" ette Friedrichshafenist Ungarisse, külastades Budapesti. Ohulaew maandus kahel korral Donau saarel, pealinna lähedal ja sõitis siis tagasi.

Eesti wõi Belgia turul.

Tunduw juurekasw 1931. a.

Linaturul märgata paranemist

Wõi wäljawedu käesolewa aasta kolme kuu jooksul on püsinud eelmise aasta tasapinnal. Kuni 29. märtsini on wälja weetud wõid 17.055 kw., eelmisel aastal 17.034 kw. Kui wõtta arwesse tänawust külma ja eelmise aasta wõrdlemisi sooja talwet, siis tuleb wõitoodangu tänawust arengut pidada soodsaks. Jaanuari ja weebruari jooksul wõis panna tähele wäikest wõi wäljaweo tagasimineku (3,8 protsl.). Ka teistes põhjamaades tuli ilmsiks tagasiminek. Nii oli wõi wäljaweo tagasiminek jaanuaris ja weebruaris eelmise aastaga wõrreldes Lätis 4 protsl., Soome 3,5 protsl., Rootsi (poolteist kuud) 19 protsl. Taani wäljawedu näitab üsna wäikest tõusu; käesolewa aasta kuni 13. märtsini on wõid weetud wälja 31.888 tonni, eelmisel aastal 31.795.

Käesolewa eesti wõi wäljawedu on läinud Sotsamaale 11.754 kw., (eelm. aastal 6929 kw.) ehk 68,9 protsl. (eelm. a. 40,7 protsl.) wäljaweost. Wäljawedu Inglismaale on sagasi läinud; eelmise aasta 9629 kw. (56,5 protsl.) asemel on tänawu läinud Inglismaale ainult 1112 kw. (6,5). Uue suurema wäljaweoturuna esineb Belgia, kuhu tänawu kolme kuu jooksul on läinud 3283 kw. ehk 19,2 protsl. wõi wäljaweost. Eelmisel aastal läks wõid Belgiasse nende kuude jooksul ainult 37 kw.

Munade pole tänawu weel wälja saadetud; eelmisel aastal läks samal ajal wälja 125 tuh. tk.

Peekonit on tänawup wälja weetud 5822 kw: eelmisel aastal samal ajal ainult 1573 kw.

Linu on wälja läinud ligi kaks korda wähem kui eelmisel aastal samal ajawahemikul. Linaturul wõib wiimastel nädalatel märgata nõudmise elawnemist kui ka hindade kõwenemist, ja see lubab oletada, et järgmisel nädalail hakkab rohkem linu wälja minema.

Riigiteenijate arstiabi haigekassa alusele?

Eile esitas riigi- ja omawalitsusteenijate keskliit haridus- ja sotsiaalministrile märgukirja, milles teatawaks tehakse üldjoontes need põhimõtted, millisele rajatuna tahawad riigiteenijad näha arstiabi korraldusi. Nagu ülesseatud põhimõtetest näha, oleks kindlustuskassa liikmeks olemine sunduslik kõikidele riigi- ja omawalitsusteenijatele. Kindlustuskassa walitsus oleks riigiteenijate käes. Riik maksaks kindlustuskassale 2 protsl. riigiteenijate palkadest.

Ümberkorraldused Põhja-Eesti Ühispangas.

Uueks nimeks Kinniswaraomanikkude Pank Tallinnas.

Neil päewil pidas Põhja-Eesti ühispank Tallinnas oma aastapeakoosolekut.

Tähtsamaks päewakorrapunktiks oli panga nime muutmine ja põhikirja ja kodukorra täiendamine. Nimemuutmise küsimus ühes panga tegewuse uuele ja laiemale alusele seadmisega kerkis üles juba möödunud aastal. Peakoosolekul kinnitati nimemuutmise ettepanek ning oisustati panga uueks nimeks wõtta Kinniswaraomanikkude Pank, Tallinnas. Ühenduses nime muutmisega, wõeti wastu ka Eesti ühistegelise Liidu poolt wäljatöötatud ühispankade normaalpõhikiri ja kodukord. Kinnitati möödunud aasta aruanne, mis näitas puhaskasu 2469 krooni 70 s. Puhaskasu määrati põhikapitali suurendamiseks. Panga üldäriseis oli 1. jaan. 1930. a. 588.723 krooni 83 sendi peal tasakaalus. Käesolewa tegewuskaasta eelarwe kinnitati 50 tuh. krooni suuruses.

Panga juhatajaks waliti kauaaegne juhataja J. Oras tagasi. Lahkunud J. Kallase asemele waliti juhatusse W. Päts. Uus juhatus koosneb neljast liikmest: R. Eliaser, J. Aras, P. Grünfeldt ja W. Päts. Nõukogusse waliti: M. Wung, A. Larka, J. Kallas (uued) ja F. Püss, E. Taska (endised). Rewisjoni komisjoni waliti: E. Peterson, A. Strutskin ja A. Tamm.

Koosolekul waliises asjalikkus ja tõsine töömeeleolu.

Põhja-Eesti Ühispank on üks wanemaid ühistegelisi asutusi Põhja-Eestis. Ta on tegutsenud wahetpidamata juba 18 aastat.

Lõhe hindu rahwuslaste keskel.

Bombayst, 1. aprillil. Pärast seda kui Karatschis lõppenud hindu rahwuslaste kongress Gandhile usaldust awaldas, deklareeris radikaalne wähemusse jäänud ollus, et nad kongressist lahkuwad ja asutawad oma erakonna. Nende radikaalsete juhiks saawat arwatawasti Kalkutta linnapea Sengupta.

Jääalune teekond põhjanabale.

Kuulsa Prantsuse romaanikirjaniku pojapoeg Jean Jules Verne, kes teatawasti hiljuti Brooklynis toimetas Wilkinsi põhjanabasõidu allweepaadi „Nautilusse" ristimist, on õieti huwitatud fantastilisest jääalusest sõidust. Pildil laseb allweelaewa „ristiisa" ekspeditsiooni juhti sir Hubert Wilkinsi (paremal) endale anda lähemaid seletusi „Nautilusse" põhjanaba teekonna kohta.

Kelmid pühaderaha hankimas.

Noormees „ärioperatsioonidega" ja „abikomissar".

Kolmapäewa õhtupoolel teatati kinnitusselts „Eksist" kriminaalpolitsiisse, et nende kassapreililt oli keegi noormees Joh. Schulbach wälja petnud 1000 kr. raha, mis kinnitusseltsi direktori poolt oli kassapreili kätte usaldatud panka wiimiseks. Kuna Joh. Schulbach oli kriminaalpolitsei juba tuntud „nuurus", siis asuti kiires korras tema otsimisele. Mõne tunni jooksul läksid kriminaalpolitsei korda teda tabada ühes Tallinna kõrtsis, kus ta oli preililt wäljapetetud raha läbi löömas. Ta käest saadi kätte kinnitusseltsi raha 700 kr., kuna 300 kr. oli mees jõudnud juba maha pummeldada.

Teisipäewa õhtul kinnitusseltsist koju minnes oli kassapreili E. S. kohanud Joh. Schulbachi tänawal, kellega ta juba warem tuttaw oli. Teaba saades, et preilil on kaasas suurem summa raha, hakanud ta seda nõudma enese kätte, seletades, et tal olewat kiirteks ärioperatsioonideks raha tarwis. Saadud raha lubas ta kassapreilile järgmisel hommikul kätte anda. Hommikul määratud ajal ei ilmunud aga „kawaleri" kuskilt ja preili sai rahutuks. Ta teatas meelehelitel kogu loost kinnitusseltsi direktorile, kes asjale käigu andis.

Wale abikomissar.

Üleeile õõsel tabas kriminaalpolitsei Elmar Kokamäe ta omas korteris Laulupeo tänawal. E. Kokamäge jüüdistati autojuhtide klubi einelauapidajalt abikomissari nime all raha wäljapetmises. Nimelt oli wiimane ilmunud einelauapidaja juurde, nimetades end Tallinna 3. politsei jaoskonna abikomissariks ning nõudnud, et einelauapidaja annaks talle 15 kr. Einelauapidaja rahuldas „abikomissari" nõudmise, kuid teatas loost otsekohe kriminaalpolitsiile.

E. Kokamägi, keda spordipubliku hulgas tunti juba pikemat aega hea jalgpallimängijana, on meister ka kelmustes. Mõned aastad tagasi pani ta toime ligi 20 kelmistükki, mispärast mõisteti pikemaks ajaks wangi. Wangist wabanes ta alles möödunud aasta jügisel. Wiimasel ajal elas ta Tallinnas ilma kindla teenistuseta ning jatkas taiapisi oma afääre.

Satsa kaupmehed wõitolli tõstmise wastu.

Munatollide tõstmise kawatsus Saksamaal.

21. weebruaril peeti ära Hannoveris riigi wõikaupmeeste päew, kus peaasjalikult seisukoht wõeti uute wõikaitseabinõude maksmapanemise kawatsuste kohta. Kawatsetud tollikõrgendused, mida minister Schiele nõuab liikuwate tollide näol, teewad wõikaupmeeste päewa arwates üldse wõimatuks korraliku wõikaubanduse.

Wõi ja margariini produktsiooni arwud on kahe aasta jooksul (1928. 1929) järgmiselt muutunud: 1928. a. wõi 320.000 to, margariin 486.000 to. 1929. a. wõi 350.000 to, margar. 495—500.000 to.

Munaturul walitses weebruarikuu jooksul elawus, kuigi wäiksemate munade järele suuremat nõudmist märgata on. Riigikomisjon munade ja kodulindude turu uurimiseks lõpetas 3. weebr oma tegewuse. Komisjoni tegewust jatkab edasp. ühistegewuse põllumajandusline keskselts „Raiffaisen".

13. weeb. arutati koosolekul riigirõllutööministeeriumis uusi kawatusi munade tembeldamise kohta, mis nõuawad eiteks, wäljamaa munade seaduslikku tembeldamist ja teiseks, külmetatud ja wärskete munade mitmesugust tembeldamist. Otsusi ei tehtud.

Munade toll — 5 Rmk. 100 kg pealt — on kindlaks määratud Itaalia ja Jugoslawia lepingutes. Kuna Saksamaa aga pea kõikide maadega enamsoodustuse lepingutega seotud, siis maksab see lepingu toll (5 mrk.) ka kõikide maade kohta (peale Poola), nii et läinud aastal wastuwõetud tollikõrgendus 30 margani ainult paberile on jäänud. Selle tõttu nõutakse kiirt kokkulepet Itaalia ja Jugoslawia munatolli muutmise kohta.

Kalakauba wäljaweo kontroll.

Wäljawedu tõusnud 200 milj. sendini.

Meil on põllumajanduse saaduste wäljaweo kontrollimiseks maksmas rida määrusi. Kontrolli on selleks tarwis, et meie ei saadaks wälisturule mitte halba kaupa ja sellega ei teeks edaspidi wõimatuks seal neude saaduste müüki.

Kalakauba wäljaweo alal on aga seni kontroll puudunud, ehk küll teda on kalamehe kongressibe poolt juba ammugi nõutud. Nüüd wiimaks on siis nõnda kaugele jõutud, et wabariigi walitsuse poolt on riigikogule esitatud seaduseelnõu kalakauba wäljaweo kontrollimiseks.

Nagu meie wäliskaubanduse andmed näitawad, on kalgkaupade wäljawedu meil wiimastel aastatel pea wahetpidamata tõusnud. Nõnda weeti 1924. a. kalakaupasid wälja 23 milj. sendi eest ja möödunud aastal juba ligi 200 milj. sendi wäärtuses. Esikohal wäljaweos seisab wärskekala — ligi 170 milj. senti, siis kala-konserwid — 8 milj. senti, wähid — 4 milj. s. jne. Soolatud kala wäljawedu on kogunisti wäike ja ta püsib alla milj. sendi. Nõnda moodustab wärske kala kogu wäljaweost mõnel aastal ligi 92 protsl.

Wärskekala wäljaweo alal on wõrdlemiji suur wõistlus. Ka eksport ise on tihti korratu. See on põhjuseks, et kohtadel ostetakse sagedasti eksportiks mittekõlbulikke kalu ja saadetakse hea õnne peale wälismaale. Samuti on puudulik ka kalade pakkimine. Säärase talitusviisi juures jõuab meie wärske kala wälisturule sagedasti halwas seisukorras ja temast maksetakse madalat hinda. On isegi juhuseid olnud, kus wälisturul ei ole meie kalu üldse müügile lubatud, waid on määratud hõwitamiseks.

Nende nõuete kõrwaldamiseks peabki kontroll kaasa aitama. Riigikogule esitatud seaduse eelusel tahetakse panna maksma kindlad ja täpsad eeskirjad, mis nõuetele peawad wastama kalade kwaliteet, sortimine, pakkimine jne. Ehk küll kontroll walwab nende määruste täitmise järele, kuid siiski tahetakse eksportöörile anda wõimalikult rohkem wabadusi, et ei tuleks asjata saadetise kinnipidamist, mis kauba headuse peale halwawalt wõiks mõjuda. Nõnda ei kawatseta wärskekala wäljaweo alal panna maksma määrusi, millega nõutakse iga saadetise kontrollimist ja wäljaweo lubasid. Kontroll sünnib peaasjalikult kalade hoiuruumides kus jälgitakse kalade pakkimist jne.

Soolatud kala ja konserwide walmistamise ja wäljaweo kohta kawatsetakse määrustega panna maksma niisugune kontroll, mille juures wäljawedu sünnib ainult wastawate kontrolltunnistuste alusel. Selle nõude seadmine on tingitud asjaoludest, et konserwide ja soolakala — kauba juures on tihti ette tulnud wäärnähtusi.

Kontrolli teostamine antakse põllutööministeeriumi põllumajanduse osakonna kätte. Nagu wastawatest seaduseelnõudest näha, ei nõua kontrolli läbiwiimine riigilt erilisi kulusid.

Kartulitolle Rootsis ei tõsteta.

Kartulitollide küsimus oli hiljuti arutusel riigipäewa teises kojas. Riigipäewa wastaw komisjon oli kartulitollide tõstmise ja sissesaadmise ettepaneku tagasi lükanud põhjendusega, et kartuliimport tähtsuseta on wõrreldes Rootsi kartulisaagi suurusega.

Asja arutamisel riigipäewa teises kojas selgitati põllumeeste poolt, et kuigi kartulitoll kartulihindasid ei paranda, loob ta siiski rootsi kartulile suuremad mahutamise wõimalused.

Selle wastu seletati pahempoolsete poolt, et toll kartuli mahutamise wõimalusi ei suurenda. Mahutamise wõimalusi wõib ja tuleb parandada müügi organisatsiooni parandamise teel. Mahutamise raskuste põhjus seiswat õieti praht tingimustes.

Lõpuks kinnitas riigipäewa teine koda wastawa komisjoni otsuse, millega kartulitollid tagasi lükatakse. 29. märtsil lükkas ka riigipäewa esimene koda kartulitollid tagasi.

Seega paistab, et ka eesti kartuli tolli alla sattumise hädaoht näib esialgu möödunud olewat.

Kriisikuuldusi Soomes.

Kuigi walitsuse juht aitab.

Helsingist, 2. apr. Soome politiilisteringkondades lewinesid ebamäärased kuulduused walitsuse kriisi wõimaluste üle üksikute ministrite kohtade ümber. Ühenduses nende kuulduseiga on Soome peaminister dr. Sunila Soome telegraafi-agentuurile seletusi andnud. Walitsuses ei olewat olnud mingisuguseid nõupidamisi ega läbirääkimisi, milledes oleks puudutatud walitsuse kriisi wõimalusi.

Siiski tähendab koonduserakonna häälekandja „Uusi Suomi", et kriisi juttudel wähemalt koonduserakonna ministrite suhtes on alust, hoolimata et selle üle ei ole peetud nõupidamisi ega läbirääkimisi.

Poolas jääminek.

Suurwesi teeb liiga.

Warsjawist, 2. aprillil. Mitmest kohast Poolas tuleb teateid suurematest uputustest. Seisukord on tõsine Bugi jõel, kus jääminek praegu täies hoos. Jõgi on mitmes kohas jääga ummistunud. Sildu ähwardab hädaoht. Elanikud on paljudest jõeäärsetest küladest lahkuma sunnitud; majad jäätwad suurwee alla. Jääummistusi katsutakse purustada kahuritega.

Briandil wastuettepanekuid?

Londonist, 2. aprillil. „Daily Telegraph" teatab, Prantsuse wälisminister Briand esinewat rahwasteliidu nõukogu järgmisel istangjärgul wastuettepanekuna Saksa-Austria tolliliidule kawaga palju suurema majandusliidu sõlmimiseks. Selle liiduga wõiksid ühineda peale Prantsusmaa ka teised maad.

Müncheni „Prunn maja",

mis alles hiljuti awati, on Saksa rahwussotsialistide juhi Hitleri peakorteriks ja sellega kogu Saksamaa rahwussotsialistlika liikumise keskuseks.

Rahwussotsialistide peakorteri ees seisab alaliselt pruunis mundris wahtpost. Üle ehitpaatoslik „Deutschland erwache!" ja haakristiline ornamentika. Haakrist on teatawasti Saksa maarahwuslikkude hitlerlaste emblee miks.

Sädetelegraaf märgib:

MacDonaldi kewadpühad. Londonist. Peaminister MacDonald peab oma kewadpühad Lossiemouthis, Shotimaal. Keskmädalal lahkus peaminister lennuli Londonist.

Rekordihimulised inglased. Londonist. Kaks inglise lendurit on praegu kaugelendudel ning tahawad püstitada uusi rekordeid. Lendur Kidston lendab üle Kairo Inglismaalt Lõuna-Afrikasse. Lendur Scott on 120-hobujõulise kergelennukiga lennul Inglismaalt Austraaliasse. Ta tahab ületada rekordi, mille püstitas Kingsford-Smith, kes lendas kergelennukil Inglismaalt Austraaliasse 9 päewaga.

Paanika kummibörsil. Londonist. Kummihinnad on Londoni börsil saawutanud languse rekordi. Kummihind on weelgi tunduwalt langenud selle tõttu, et tegawaad ületawad turu nõudeid.

Baldwini staabiülem lahkus. Londonist. Neville Chamberlain lahkus wanameelse erakonna organisatsiooni juhi kohalt. Lahkumist põhjendatakse sellega, et Camerblain wõrra selle ameti wastu ainult ajutiselt, tahes läbi wiia teatawaid reforme erakonnas. Kuna need reformid on nüüd lõpule jõudnud, loobub Chamberlain ametist. Tema järeltulijaks saab lord Stonehaven, endine Austraalia kindralkuberner.

Raske laewaõnnetus Austraalias. Sydney, 2. aprillil. Inglise aurik „Malabar" jooksis Port Jacksoni lähedal karile. On arwata, et laew hukkus Meeskond ja 27 reisijat jõudis terwelt randa. Ennus pääsmatest on õõrietuses. Ennetus juhtus rihedas udus.

Jälle maalibisemine Savoyas. Pariisist, 2 aprillil. Prantsuse Alpides, Savoyas algas uus maalibisemine. Rigolardi küla ähwardab maa alla jäämine. Wõetakse kõik abinõud tarwituste tuia päästmiseks ja maalibisemise kõrwale juurimiseks. Alles hiljuti hõwitas seal samas suure wõimaluse järeldusel tekkinud maalibisemine kaks küla.

Teadaanne

Et paljud Karskusliidu loterii piletite müüjad müümata pileteid ja piletite raha tähtpäevaks ära ei saatnud, on Eesti ja Naiste Karskusliidud sunnitud Vab. Val. loal oma loterii väljaloosimist edasi lükkama 7. juuni peale k. a. — 1.000.000 senti iga pileti eest, kui sellel tähtpäeval loosimist ei peeta. Eesti ja Naiste Karskusli.t Tartus.

Saksa fascismi hiilgeaja lõpp?

Weimaris kukutati rahwussotsialistlikud ministrid.

Hitleri kants langenud.

Berliinist, 2. aprillil (Trj.). Thüringi maapäew wõttis wastu sotsiaaldemokraatide poolt esitatud umbusaldus-ettepaneku rahwussotsialistliku Thüringi peaminister Fricki ja riigisõnunik Marschleri wastu. Mõlemad ministrid lahkusid kohe ametist.

Senini olid sotsiaaldemokraadid juba neljal korral usaldusküsimuse üles tõstnud, kuid asjata. Umbusaldusettepanekul oli seekord tagajärgi sellepärast, et koos kommunistidega oli umbusalduse poolt ka Saksa rahwaerakond, kes senini on koos käinnd rahwussotsialistidega. Rahwaerakonna selja pööramist rahwussotsialistidele peetakse tähtsaks sündmuseks, kuna sellega on näidatud, et rahwaerakond puruiagurlistest lõpulikult tahab eemale hoida. Sellega lõpeb Thüringis rahwussotsialistide mõju walitsuses, mis kestis juba umbes aasta aega.

Rahwaerakonna esitaja pidas waidluste ajal umbusalduse hääletuse eel kõne, mis kujunes

rahwussotsialistide paturegistri

üleslugemiseks. Ta põhjendas rahwaerakonna seisukohta sellega, et rahwussotsialistid on oma mõju Thüringis kasutanud selleks, et koolielu mürgitada politilise kihutustööga, politseid ajetada oma mõjuga erakonnapolitiliste eesmärkide teenistusse ja politilist elu kõrwale wiia parlamentliku riigi põhialusteft.

Möödukas Saksa ajakirjandus pühendab Thüringi jündmustele suurt tähelepanu. Leitakse, et see on

suur wõit Brüningu keskwalitsusele,

kuna Thüringi walitsus seisis rahwussotsialistide mõju tõttu terawal waenu jalal Saksa keskwalitsusega. Tuletatakse meele terawat konflikti, mis puhkes Saksa- siseminister Wirthi ja Thüringi siseminister Fricki wahel selle tagajärjel, et Thüringis Frick kasutas

Lahkunud Frick.

oma ministri ametit rahwussotsialistide paigutamiseks politseiorganisatsiooni. See läks isegi nii kaugele, et Wirth pani seisma politseile määratud summade wäljamaksmise Thüringi walitsusele.

„Berliner Tageblatt“ awaldab juhtkirja, milles ta Thüringis Fricki ja Marschleri kukutamist loeb tõenduseks, et

rahwussotsialistide hiilgeaeg on läbi

ja et see wool läheb wastu langusele. Thüringi eksperiment olewat näidanud, et rahwussotsialistid on wõimetud tegema ülesehitawat tööd. See erakond wõiwat ainult äsfitustööd teha ja maha kiskuda. Ajalehed arwestawad, et Thüringis luuakse uus walitsus sotsiaaldemokraatide osawõtul.

Prantsuse eelarwe ülejäägiga.

Pärast palawikulist tööd wõeti eelarwe wastu.

Pariisist, 2. aprillil (Trj.). Prantsuse parlamendi mõlemad kojad wõtsid riigi eelarwe lõpulikult wastu. Riigi eelarwe wastuwõtmise tähtajaks on Prantsusmaal ammust ajast 1. aprill. Seekord töötasid mõlemad kojad tähtaja eel palawikuliselt. Pärast wahetpidamata ööd kui päewad kestnud koosolekuid suudeti eelarwe mõlemas kojas wastu wõtta 5 minutit enne kesköö wastu 1. aprilli. Wiimastel koosolekutel käis äge heitlus saadikutekoja ja senati wahel. Senat oli aga lõpuks sunnitud mitmes punktis järele andma. Et walitsuse seisukohti eelarwe koostamisel kaitsta, pidi peaminister Laval wiimasel koosolekul 6 korda esinema usaldusküsimusega. Eelarwe on koostatud 3 milj. frangilise ülejäägiga.

Austria ruttab.

Tolliliidu ootel öeldakse juba kaubalepinguid üles.

Wiinist, 2. aprillil (Trj.). Austria liiduwalitsus ütles Ungarile ja Jugoslaawiale kaubalepingud üles, tähtajaga 1. juulist s. a. Arwatakse, et see on eelsamm läbirääkimiste alustamiseks tertwe rea maadega. Nende läbirääkimiste teel tahetakse saawutada uut kaubalepingute süsteemi, mis wastaks Saksa-Austria tolliliidule. Hiljuti esines wälisminister Schober wastawate seletustega, milles ta Austria samme umbkaudselt ennustas.

„Kr. Waldemars“ jättis laewad saatuse hoolde.

Riiast, 2. aprillil. Läti jäämurdja „Kr. Waldemars“ teatab, et ei ole lootust laewade karawani wiimiseks Dwinski sadamasse, sest jääolud on Domesnesi ümbruses eriti rasked. Jäämurdja sütetagawara, samuti toiduained olewat lõpukorral. Eile hommikul jättis jäämurdja laewad saatuse hoolde ja sõitis ise Dwinskisse süsi peale wõtma.

Eesti wiin maitseb lätlastele.

Riiast, 2. aprillil. Juba warem teatati, et riik ei saa enam wiinamüügist loodetud sissetulekuid. Üheks põhjuseks, miks wiina wähe tarwitatakse, on wiina kõrge hind. Latgalis areneb hoogsalt „kodune“ wiinawalmistamine, kuid Leedu ja Eesti piiri ümbruses tegewat lätlased „wisiite“ naaberriikide kõrtsidesse. Eriti soodne olewat Eesti piiritagune, kus ülekaigu kohtade lähedal olewat palju kõrtse ja Lätisse tagasitulekul olewat wõimalus ka „külakosti“ kaasa wõtta. Tagajärg olewat see, et wiina tarwitamine piiriäärsetes Läti maakondades olewat „nullile langenud.

Hiinlased sõõgu leiba!

Üllataw ettepanek rahwuswahelise wiljakriisi lahendamiseks.

Roomast, 2. aprillil (Trj.). Rahwuswahelisel wiljakonwerentsil esines esimene komisjon ettepanekuga wiljaturu laiendamiseks asuda propagandale leiwa tarwitamiseks idapoolsetes maades, kus senini peaasjalikult riisi tarwitatakse.

PöörePrantsuse sisepolitikas?

„Vorwärtsi“ kõnuline eriteade.

Berliinist, 2. aprillil (Trj.). Saksa sotsialistide häälekandja „Vorwärtsi“ kaastööline Pariisis teatab, et Prantsuse sotsialistid on jõudnud radikaalsotsialistidega põhimõttelikult kokkuleppele kartelli loomiseks järgmisteks parlamendi walimisteks. Kokkulepe kindlustab siiski mõlemale erakonnale täieliku iseseiswuse. Selle peale waatamata tulewat kokkulepet lugeda tähtsaks muudatuseks Prantsuse sisepolitikas. Wõimalik, et selle järelduseks on pahempoolsete koostöö järgmiste walitsuste kujundamisel. Senini keeldusid sotsialistid kategooriliselt radikaalsotsialiste walitsuse kujundamisel toetamast.

„Vorwärtsi“ teadet tuleb wõtta ettewaatusega, kuna just neil päewil on prantsuse radikaalsotsialistide—pahempoolsema kodanlise erakonna—wahekord sotsialistidega teratwenud. Nimelt selle tagajärjel, et sotsialistid Lyonis kukutasid radikaalsotsialistide juhi Herriot' linnapea kohalt.

Hindade lõdwenemine wõitrul.

Peekoni-hinnad püsiwad, tarwitus tunduwalt laienenud.

Wõiturul tuli mööduunud nädalal ilmsiks üsna tunduw hindade lõdwenemine. Lootused, et pühadeeelne elawam wäikemüügi läbikäik elustab wõiturgu ja hoiab ära hindade allamineku, ei näi täituwat. Tarwitajaskonna ostujõud sissewoomaades on laialdase töötaoleku ja üldise depressiooni tõttu niiwõrd nõrgestatud, et ta ei wõi omale lubada laiemat tarwitust ka pühade päewil, nagu see harilikult aasta-aastalt on sündinud. Inglise tarwitaja on niigi sel aastal suurendanud oma wõitarwitust eelmise aastaga wõrreldes ligemalt 14 protsent. wõrra, ja on wähe lootust, et siin weelgi praeguste hindade juures wõiks olla tunduwat tõusu.

Praegust wäljaweomaade wõi wäljaweo liikumist jälgides peab tähendama, et mahutuse kogu raskus langeb järjest enam Inglismaale.

Käesolewa aasta kahe kuu jooksul Saksamaa on wähendanud sissewedu 19 protsent. wõrra. Pole ka eeldusi, et teised sissewoomaad, nagu Belgia ja Prantsusmaa oma sissewedu suurendaksid. Wiimasel nädalal on nende nõudmine oma toodangu tõusu tõttu juba wähenenud.

Wõihinnad Londonis 28. märtsil.

Taani 126 kuni 128 sh. per cwt. Uue-Meremaa 108—120 sh. per cwt., Uue-Meremaa soolamata 120—124 sh. per cwt., Eesti noteeringud puuduwad. Siberi noteeringud puuduwad.

Peekoniturul walitsewad juba kolmandat nädalat enam-wähem stabiilsed hinnad. Praeguste hindade juures peekoni tarwitus on tunduwalt laienenud, ning wõib arwata, et ka wähe suurenenud.. Taani peekoni pakkumine ei kutsu wälja hindade lõdwenemist. Üldiselt walitseb peekoniturul kindel tendents.

Mis puutub eriti Londoni turusse, siis olid siin hinnad: ..

Taani 62 kuni 70 sh. per cwt. Rootsi 61—66 sh. per cwt. Eesti noteeringud puuduwad. Poola 56 kuni 58 sh. per cwt.

Nõudmine püsis elawana terwe nädala jooksul, kuna suurem hulk ostjaid tegi pühadeks sisseostusid. Lahjemaid peekonisorte oli wähesel määral turul, ja nende järgi oli nõudmine eriti suur. Eestist ja teistest Balti riikidest ei ole sel nädalal peekonit Londoni jõudnud, kuna laewad jääolude tõttu hiljaks on jäänud ja kauba päralejõudmist seepärast alles esmaspäewal, 30. skp. oli oodata.

Peekonihinnad sisseturul püsiwad endistena.

Kartul.

Läinud nädalal wõrdlemisi soojade ilmade tõttu oli kartuli wedu Tallinna õige elaw. Eksportöörid said jälle wahepeal tühjenenud laod kartulitega täita. Kuid rasked jääolud on kartulite wäljaweole takistuseks. Sel nädalal on juba kontrollitud 6300 kwint., mida loodetakse ka nende päewade sees wälja saata. Peaaegu kõik saadetised lähewad Rootsi, kuna 200 kwint. läheb ka Taani proowisaadetisena. Ilmade paranemisega on loota kindlasti kartulite wäljaweo suurenemist. Inglismaal on wiimastel päewadel hinnad weidi kerkinud oma kartuli tagawarade lõppemisel. Nõudmine wäliskartulit järgi suurenenud.

Kanamunad.

Hinnad Londoni turul 28. märtsil:

Taani 7/3 kuni 11/6 per 120 tk. Belgia 8/6 kuni 9/— per 120 tk. Eesti noteeringud puuduwad.

Kanamunade hinnad jatkasid langemist nädala alul, sest saadetised mandrilt olid suured, ostjad aga ostsid ainult tegeliku tarwituse piirides. Nädala lõpupoole oli pühade liginemise tõttu seisukorra paranemist märgata ja turg omas üldiselt kindlama ilme.

Noormees wõltsis pulmadeks weksleid.

Aimas järele linnaarsti hääle ja käekirja.

Kestnädalal tuli Wõrus ilmsiks suurem weksliwõltsimine. Nimelt helistas keskpäewal keegi Wõru ühispanka, tähendades, et „siin räägib linnaarst dr. Piho“. Edasi köneldi: „Ma saadan teile panka ühe ausa noormehe, palun diskonteerige minu arwel kaks weksli, kokku 400 kr. eest.“ Peatselt ilmuski panka laitseliidu mütsis noormees ja esitas kaks 200 kr. wekslit, millel olid all dr. R. Piho allkirjad. Allkirjad olid küll wäga sarnased dr. Piho allkirjadega, mis pangas tuntud, kuid siiski tekkis kahtlus, et kas pole allkirjad wõltsitud. Jäädi äraootawale seisukohale. Noormehelt wõeti wekslid wastu ja lubati raha anda. Et puudus diskonteerimise wolitus, siis küsiti ka seda rahasoowijalt. Kõhklematult lubas noormees sellegi muretseda ja tõigi peatselt diskonto-paberi, dr. Piho allkirjaga. Wahepeal helistati aga dr. Pihole, ja kui selgus, et tema pole kedagi „ausat noormeest“ wekleid diskonteerima saatnud, kutsuti ka politsei kohale. Noormehe ilmudes arresteeriti „aus noormees“ pangas ja toimetati kriminaalpolitseisse, kus selgus, et weksliwõltsija on pärit Rõugest, rikka taluniku Krooni poeg Johannes. Süüdlane tunnistas oma süü üles, ühtlasi teatades, et ta kohalike ärimeestegi juures wõltsitud wekleid edasi andnud. Eile kestis weel juurdlus, kelle allkirju ja mis summa ulatuses J. Kroon wekleid wõltsinud. Kuuldawasti olewat wõltsitud wekslite arw õige suur.

Weksliwõltsijal olid just pühade ajal pulmad tulemas. Nüüd „pääsis“ noormees aga altari ette minekust, sest minna tuli trellide taha.

Ka warem on J. K. mitmesuguste kuritegeliste asjadega tegemist teinud. Seekord sai äraandjaks sõna „teie“ tarwitamine telefoni kõnes, kuna dr. Piho pangajuhiga sinasõber.

Riigikohtu otsus Tallinna majaomanikkudele 22. apr.

Tallinna linnawalitsuse protsessis majaomanikkudega kõnniteele kiwide asetamise pärast riigikohus kolmapäewal otsust ei kuulutanud. Otsuse kuulutamine lükati edasi 22. aprillile. Alles siis selgub, kas majaomanikud on kohustatud kõnniteele kiwe asetama wõi mitte.

Kas loota ehitatud majad tulewad lammutada?

Kahekümne wähema elamu saatus kaalul.

Tallinna linnawalitsuse protsess Kristentali maapidajatega.

Riigikohtus oli arutusel Tallinnas Kristentali heinamaale linnawalitsuse loata ehitatud puumajade lammutamise küsimus. Riigikohus saatis asja Tallinna-Haapsalu rahukogule uueks otsustamiseks tagasi.

Politsei konstaabel kontrollis 1929. a. lõpul Tallinnas Kristentali heinamaale ehitatud elamuid ja leidis, et ligi paarkümmend maja oli püstitatud linnawalitsuse loata ja kinnitatud plaanita. Need olid eranditult ühekordsed wahtwärgi wahele püstitatud elumajad, suuremalt osalt ainult majaomanikkude eneste elamiseks. Majaomanikkudeks olid samas aiamaa krunte pidawad juurwilja kaswatajad, ehitustöölised ja teiste alade töölised.

Kõik sealsed majaomanikud wõeti wastutusele. Kohtus selgus, et mitmed olid käinud linnawalitsuses luba ehituseks palumas, kuid linnawalitsus ei ole annud, sest see maa-ala ei kuuluwat ehituspiirkonda, kuna seal puuduwad juurepääsu-teed ja tuleõnnetuste kordadel olewat wõimata abi anda.

Kristentali maa-ala kuuluud waremalt Gorbatshewile, Beerile ja Falkile. Linn annud luba maa müügiks wähemates osades. Linnawalitsusel olnud kawatsus linna ehitusi lubada, kuid tingimusel, et juurepääsuteede ehitusekulud jäämad maja ehitajate kanda.

Rahukohtunik leidis, et kuna Kristentali heinamaale ehitatud majadele juurepääsuteed ei ole ja see tuleõnnetuse puhul äärmiselt kardetawaks wõib kujuneda, siis R. N. S. par. 68 põhjal tuleb ühe kuu jooksul ehitused lammutada, kui ehitused ning maa-ala, kuhu need püstitatud, selle tähtaja jooksul pole korda seatud linnawalitsuse poolt antud määrusele kohaselt. Peale selle karistati iga majaomanikku 10 krooniga ehk kahe öö-päewase arestiga.

Majaomanikud kaebasid edasi rahukogusse seletades, et linnawalitsus on kohustatud juurepääsuteid korda seadma. Nemad kasutawat 1000—3000 ruutsüllaseid krunte aiamaaks ja nende majapidamise iseloom nõudwat, et nad sealsamas ka elaks. Lammutada wõiwat ainult maju, mis seltskondlikule julgeolekule ehk rahwa terwisele kahjulikud. Nende majad aga seda ei olewat.

Rahukogu leidis, et trahw majaomanikkudele on määratud õieti, kuid maju lammutada ei tule, sest juurepääs Kristentali heinamaale olewat wõimalik. Ka tule hädaohtu pole karta, sest hooned asuwad üksteisest eemal ja wesi on ka käepärast, kuna sealt kaks oja läbi jooksewad.

Riigikohus aga tühistas rahukogu otsuse, leides, et sellest otsusest ei ole näha, kas majaomanikud on nüüd wabastatud ehitusmääruste täitmiseft. Rahukogul tuleb asja uuesti arutada.

„Ohwrikiwi“ lõppwaatlused.

„Postimehele“ kirjutanud prof. A. Brandt.

Seniilmunud kirjutised Tartus Toome mäel leiduwa ohwrikiwi kohta saawutasid oma eesmärki lugejaile pakutud algatuse mõttes. Terwikliist weendumust nii palju waieldud kiwi päritolu, laadi ja napakujulitste lohkude suhtes nad kahjuks ei annud. Et praegu rahuliku südametunnistusega aegawiitwa aine juurest lõplikult lahkuda, lubatagu mulle siinkohal weel mõned lisandused ja parandused.

Algame ülikooli kantselei arhiiwis leiduwa prof. Wiskatowi teatega. Wiskatow nimetab kiwi lihtsalt paganaegseks ohwrikiwiks, mis juba mäletam. ajast ajetses Toomemäel, Toome ware läheduses. Oma suureks imestuseks leidis professor pärast oma suwepuhkust 1894 kiwi puudu, kuna see rektori korraldusel pidi häwitatama ja ehitusotstarbeks kasutatama. Ajajooksul õnnestus Wiskatowil teada saada, et selle korralduse tolleaegne ekseekuutor Beckmann oli jätnud täitmata, ja kiwi ainult samasse kohta maha maeti, kusjuures tema wõrdlemisi pinnapealset asendit wõis katsewardaga kindlaks teha. Eelseiswa Wana-Wene arheoloogide kongressi tõttu õnnestus Wiskatowil kiwi uuesti wälja kaewata lasta. See ei jünnitanud linnas wähematki sensatsiooni. Mulle nimetati rida tunnistajaid, kes kiwi wäljakaewamist olid näinud pealt. Muuseas endist riigiwanemat ja praegust wälisministrit Jaan Tõnissoni. Niiüd teatab mulle wiimane, et see ei wasta tõele, kuna tema mainitud aastal ei wiibinud Tartus.

Eriti wõõrastaw tuli mulle ette, et üheski Riia arheoloogide kongressi tööde kõtes pole mainitud meie kiwi, kuna ometi wennad Harusinid seal sarnaste kiwide kohta awaldasid erilise töö. Edasi, et ei Grewingk ega Wiskatow kongressi liikmete tähelepanu kiwile ei juhtinud. Wastaw waidlus oleks wõinud kiwi päritolu, tema asendi, wõimaliku transportdi kohta inimeskäe läbi-wahest päewawalgele tuua wäärtuslikke teateid.

Praegusaja kogukas teaduslik kirjandus wõimaldab wanemaaja tähtsamail awastistel jääda liialt kergesti kahe silma wahele ja neid wõtta uute saawutistena. Wõtsin sellepärast waewaks meie ülikooli raamatukogu wanema kirjanduse pea- ja balti osakonda põhjalikumalt läbi waadata.

Mõne aasta eest pidas prof. F. A. Buchholtz loodusteadlaste seltsis ettekande oma ekskursiooni tulemustest läbi Eesti ja peatas sellejuures eriti põhjast lõunasse suunduwate mäeahelikkude juures, mis, kõrguspunktidest waadatuina, oma taimestuwärwilt eralduw.. oma taimestuwärwilt terawasti eralduwad. Ta nimetab neid lihtsalt moreenideks. Eriti uuemal ajal pööratakse erilist tähelepanu maakamara meridiaanselt jookswatele mäeahelikkudele.

Selgub, et juba enne läinud sajandi keset oli neist sageli kõnet, ja nimelt samuti meie maa suhtes, dr. C. Grewingki kirjas, selle raamatus „Liiwi- ja Kuramaa geoloogia ühes mõningate rajaäärsete maa-alade omaga“. See 300-leheküljene, loendamatute piltidega raamat, ilmus alul tollekordse Liiwi-, Eesti- ja Kuramaa loodusteaduse arhiiwis 2., Tartu, 1861, ja pärast seda samuti eraäratõmbeis, mida üliõpilased kasutasid käsiraamatuna. Gregor von Helmersen, ise sünnilt baltlane, nimetab tööd õpetlikuks.

Meie maa pea-kiprumised wiib Grewingk tagasi enne kwartääraega. Skandinaawias ja Soomes alates jatkuwad nad Baltimail. Sellejuures woolasid merewood kiprumiste wahele, täites need kuni üles, ja põhjatuulte puhul üle woolates tegid nad moreenid liiwa, kruusa ja kiwipuruga ümaraks. Skandinaawia ja Soome olid alad, kus maa kiprumiseks jääliustikkude ja moreenide all olid suuremad. Seal murdus mägedest ilmastiku mõjul mitmet suurust kaljurahnusid ja jõudsid need kuni ürgmerre ulatuwate liustikkude massile ja jääpankadele. Need olekid nüüd eraatilised rändrahnud.

Nende hulka kuulub ka meie ohwrikiwi, millel praeguseni on säilinud woogude ja naabrusesolnud kiwide poolt toimetatud loomuliku ümbertöötuse jäljed. Et seda kiwi Grewingki raamatus pole mainitud, wähemalt mööda minneski, on mulle wäga walus.

Seda enam lootsin tema mainimist Gregor von Helmerseni, endise Wene riigi rändkiwide monograafi poolt. Juba Peterburi akadeemia liikmena tegi Helmersen korduwaid reise rändrahnude suurte lewimisalade uurimiseks, kui ta nende sünnipaigana awastas Skandinaawia, Soome ja Uurali. Hiljem wõttis ta oma üksikkirjutised kokku ühte peateosesse: „Wenemaa rändrahn. ja diluuviaalkujutiste uurimusi“ (Mémories de l'Academie Sc. St. Pétersburg. 7. série, T. 14., nr. 7 1869). Selle põhjaliku uurimuse puhtgeoloogilises loomus olen raamatut täpsalt läbi waadates end weennud. Mingitest folkloristlikkudest kaalutlustest pole aga seal jälgegi.

Eesti Piimaühisuste Liidu peakoosolek.

1930. a. äritegew sega puhastati Liidu bilanss ja saadi kasu 7.802 28 kr.

Hiljuti pidas Eesti Piimaühingute Liit oma korralist peakoosolekut, kus pea kõik liidu liikmed esitatud olid. Koosolek möödus täiesti üksmeelselt, olgugi et temale esitatud olid mitme politilise meelsusega osawõtjad. Liidus on ju kõikidel ühine huwi — wõi eest õigeli hinda ja da ja ise oma kauba müümiseft osa wõtta. Eriliselt iluja muljet jätsid nõukogu ja rewisjonikomisjoni koosolekud, kus esinesid ainult tegelikud pöllumehed kohapealsetest piimaühingutest. Liidu juhtuse poolt kokkuseatud aruanne ühes arwepidamisega oli peale oma rewisjonikomisjoni ka ühistegelise Liidu poolt wälisrewisjonist korras rewideeritud. Rewideerimise aktides tõonitati, et liidu asjaajamine on täiesti korralik.

1930. a. tegewus on liidule kasu annud, mis wõimaldas bilanssi kahtlastest wõlgnikkudest puhastada, eelmiste aastate kulusid ära katta ja äriaastat lõpetada puhta kasuga. Wõi eest maksis liit läinud aastal teiste eksportöörideega tasakaalus hinda.

1929. a. eksporteeris liit 5922 tünni ja 1930. a. 11.562 tünni wõid, sellega on liidu tegewus kaswanud kahekordseks. Käesolew aasta läheb eelmise aasta järgedes ja wõi hulk on protsentuaalseli weelgi kaswanud.

Kirjanduse Sihtkapitali Walitsus teatab,

et soowiawaldusi toetusjõmmade saamiseks wõetakse wastu 15. aprillini 1931. a.

Paide eelarwe.

Kinniswaramaksu ei alandatud.

Paide linna wolikogu koosolek peeti 30. skp. Päewakorras oli pikk rida asju, mille otsustamisega jõuti alles lõpule peale 5 tunnilist waidlust. Muuseas wõeti wastu 1930/31. eelarwe, mille juures olid elawamad kõnelused. Wäärib tähelepanu, et eelarwe koostamine lõppes enne 1. apr., mis on harukordne, senini wiibis harilikult eelarwe wastuwõtmine isegi mitu kuud. Kinniswara omanikkude palwed alandada kinniswaramaksu, jäeti enamalt jaolt tagajärjeta. Otsustati lubada Paide tulet. ühingule antawa maa-ala wahetuseks osa linnamaast, seega wõib ühing oma hooneid laiendada, mille järgi juba ammugi tungiw wajadus. Otsustati asutada tööbörs, sest wiimasel ajal läheb tööpuudus kibedamaks, teisest küljest ei tea tööandja, kust leida kohast töölist.

Koorküla algkooli õpetaja †.

1. aprillil suri Koorküla algkooli õpetaja K. Kurwits. K. Kurwits on lõpetanud õpetajate seminari Tartus. Oli õpetajaks Wõru- ja Walgamaal.

Arwatakse, et noormehe elu wõttis kurgutiisikus.

GINOVKER'I
šokolaad.

Ringi ümber kodumaa.

Põllumajanduslikud kursused lõiwad elawat poolehoidu.

Hiljuti lõppes Sadukülas põllumajanduslikude kursuste loengute teine seeria, kus esinesid dr. W. Sumberg, Ed. Soo, jaosk. agr. Tarik ning J. Pärn. Esimesel pühal algatwad lanakaswatuse päewa loengud, mis lõpetwad 12. apr.

81. märtsil lõppesid põllumajand. loengud Waimastweres. Ühtlasi pandi liikuma noorteringi asutamise mõte.

Kõigil ülalnimetatud kursustel oli rohke osawõtt ja osawõtjad jäid wäga tähesti rahule.

Noorte tegewus Jõgewa agronoomi jaoskonnas oli warem wäga loid, wõrreldes naabritega, kus agronoom warem töötas. Nüüd on ka Jõgewal noorte elus märgata tegewust. Kursuste järele Sadukülas otsustati elustada noorte maatulunduskiubi. Samuti algab põllumajanduslikul alal selgitustöö Mõ Sadukülas osakond. Laiusel awati kontrollühingu osakonnana kaks noorte maatul. kiubi. Ka Waimastweres on noortel kawatsus kiubi ellu kutsuda.

Õpetaja A. Kitzberg 60 aastane.

Puka algkooli õpetaja A. Kitzberg pühitseb 6. aprillil oma 60 a. sünnipäewa. A. Kitzberg on õpetaja ametit pidanud 37 aastat. Sellest Pööglis üle 20 aasta, siis Tarwastus ja Kuigatsis. Wiimases kohas üle 10 aasta.

Uus rewident-metsaõlem Wõrus.

1. aprillist alates kaotati Wõrus metsarewidendi ja metsaõllema kohad, asendades neid rewidentmetsaõlemaga. Lahkunud metsameeste hrade Küngi ja Muna asemele asus Wõrru Samuel Kelder, Narwast. Uue ametniku piirkonda jääb nüüdsest peale: Wõru, Orawa, Wastseliina ja Petseri metskonnad.

Autobusejaam Wõrru.

Neil päewil peeti Wõrus autobuse liinipidajate, linna- ja maawalitsuste ning teeheministeeriumi esindajate nõupidamist, kus otsustati Wõrru asutada omnibustejaam. See leiaks koha Wõru turuplatsil ja ehitusega tahetakse juba peatselt alguse teha. Tänawu suwel algawad terwelt 9 autobuseliini Wõrust ja reisijail oleks siis kergem isibukitele pääseda, kui nende wäljumine ja saabumine ühel kohal, aga mitte siin-seal sünnib.

Kallis lõbu.

Põllumees tõi Walka jahu ja sai selle eest üle 100 krooni. Sõprade meelitusel astus ta Pärnu tänawal asuwasse „Korterisse“, kuha teda kutsusid sõbrad. Sealt lahkudes selgus, et raha ei olnud taskus enam pennigi.

Sarlakid Werioral.

Wiimasel ajal on Wõrumaal sarlakid sõllegi lewinema hakanud. Eritti palju sarlaki haigeid on Werioral, kus isegi mõned surmajuhtumised olnud. Haiguse lewimise ärahoidmiseks on igasugused peod ja kooswiibimised ümbruskonnas keelatud.

Amblas walmistatakse üllatusi.

Ambla on juba kuulsaks saanud, kuna sin asub riigi kõige suurem ühispiimatalitus. Seda kuulsust püüab suurendada weel Amblasse asutatud esimene Eesti ristikheinajahu weski, mis ühenduses püüli- ja hariliku jahuweski kisseseadega. Samuti asub weski juures weel willatöötus. Edaspidi tahetakse murelseda weel jaetweski kisseseade. Tööstus on ellu kutsutud juba mõni aasta tagasi Ameerikast Eestisse siirdunud eestlase poolt. Ameerikast tulewate summadega täiendatakse weel praegugi tööstust alalisselt. Ettewõtjaks on hra Rakfeldt.

Tähtsamaks osutub aga just ristikheinajahu walmistamise sisseseade, mis wõimaldab walkainete poolest rikka ristikheina peenendamist karja jõusöödaks. Wälismail on kõrstoidu jahwatamine juba ammugi poolehoidu leidnud, kuna peenendatud kõrstoitu hea eduga koduloomadele, eriti aga sigadele ja lanadele söötа wõib. Nii ongi üks Rakfwere suurem lanakaswataja Ambla tööstuse saaduste alaliseks tellijaks hakanud.

Kuna meil mujal Eestis sarnast ristikheina peenendamise tööstust ei ole ja ka raudteel warem tegemist ei ole tulnud teha ristikheinajahuga, siis on raudteametnikud hädas sarnase kauba weohindade wäljaarwestamisega.

Ambla ümbruses kasutatakse weskit kõrstoidu peenendamiseks wäga elawalt. Tihti külastatakse weskit ristikheina ja kõrstoidu koormatega. Ei ole ju ristikheina peenendamine kuigi kallis, kõigest 1 sent kilogramm. Kuna Amblas suurem Eesti piimatalitus asub, siis tahab kõigi ettewõtja Amblasse sõllegi uue tööstuse ja nimelt piimapulbritööstuse asutada, mis walmistaks piimapulbrit ühe suurema moitseainete tööstuse jaoks. Uus tööstus asutatakse nimelt piimatalituse juure ja sisseseade kohalemuretsemine algab juba lähemal ajal. Piimapulbri tööstusi on meil praegu kogu riigis ainult kaks.

Karula-mees kõrma all.

Neil päewil saatis Karula peremees oma teenija Joh. Suitsi Tsooru oma sugulase juure, et sinna wiia sindlilõikamise masin. Umbes 40-puudaline rauamürakas pandigi ree peale. Teel aga, Wana-Antsla wallas, oli koorem nähtawasti kallaku ja kõrge tee tõttu ümber läinud ja Joh. Suits sinna alla jäänud. Kui J. S. leiti, oli ta juba surnud.

Okssionid murrawad Räpinassegi.

Seni olid jõukas Räpina ümbruses okssionid tundmata asjad. Nüüd on sinnagi okssionitaud otsaga jõudnud. Hiljuti müüdi ühel wõõrdiemiis jõukal mehel wõlgade katteks ära kaks head piimalehma 42 kr. eest. Tegelikult olid loomad wäärt aga wähemalt 150 krooni.

Tartu teated.

Linnapanga põhikapitali suurendati.

Linnapanga tegewus, mis alati järjekindlalt on suurenenud, on wiimasel ajal aga eritti elawaks muutunud.

Waatamata rahawaesele ajajärgule on linna pangas hoiusummad kaswanud käesolewa aasta jooksul, see on 3 kuu kestel, umbes 375.000 kr.

Silmas pidades seda järjekindlat arenemist, on linnawalitsus panga põhikapitali suurendanud, sisse makstes 20.000 kr., missuguse summa wõrra linnawolikogu otsustas põhikapitali juba warem suurendada. Otsus oli aga senini täide wiimata.

Peale selle otsustas linnawolikogu oma wiimasel koosolekul Linna panga läinud aasta puhaskasust, mis 20.163,22 kr. oli, ühes põhikirjaliste juurearwamistega ka osa linna omawalitsuse heaks kuuluwast puhaskasusummast panga põhikapitali suurendamiseks arwata, mis annab kokku umbes 10.000 kr.

Seega suureneb panga põhikapital ümmarguselt umbes 30.000 kr., mis panga tegewuse arenemiseks oma head mõju awaldamata ei jäta.

Linnawalitsus müüb kalusid ja weskeid.

Linnawalitsus on otsustanud ära müüa Sootaga wallas Lellatsi 24-wakamaalise koolikoha, mille ostmiseks on soowi awaldanud Sootaguse wald, kelle käes koht rendil olnud. Koht on hinnatud 1000 kr. peale. Kui wald ei peaks selle eest ostma, läheb ta enampakkumisele alates 1000 kr.

Müügile läseb linnawalitsus ka Sadukülas wäikese poekoha mõne wakamaalise maaga. Pakkumise alghind 750 kr.

Pr. Schmidti käes rendil olew Sootaga Abi kõrts koht, millest poegi seaduse põhjal 5 hektari wõõrandati ja järele jäi 22,67 hektari, läheb müügile 1200 kr. alates, kusjuures endisel rentnikul on ostu-eesõigus.

Sootaga Pooli talu weski on rentnik jätnud hooletusse, mille pärast ka linnawalitsuse ja rentniku wahel protsess käimas, on müüd linnawalitsuse poolt müügile määratud alates 1750 kr.

Müügile läheb ka Piknurme kooliitalu, kuid see küsimus pole weel lõplikult otsustatud, enne kui wald sealt oma hooned likwideerib.

Sadukülla Alaweski (wesiweski) on linnawalitsus määranud müügile alghinnaga 3000 kr.

Tinast lahekroonine.

Kolmapäewa õhtul toimetati politseiwahtkuppa joobnud olekus rahurikkumise eest Helmuth Rosländer. Taskuid läbi otsides leiti sealt üks järeltehtud lahekroonine, mis tinast walatud.

Ühtlasi ülekuulamisel selgus H. R., et tema saanud raha kellegilt tundmatult mehelt.

Hobuste oksjon.

Eile peeti pritsimaja juures linna asutuste ja mõisate hobuste oksjonit, kus müüdi neid loomi, keda ajutised ise enam ei kasuta.

Ehituslaenu ei saa.

Tartu linnawalitsuse poolt esitati riikliku ehituslaenu komiteele palwe teatada kui palju Tartu linnawalitsus wõib weel ehituslaenu saada.

Neil päewil saabus wastus, milles teatatakse, et wastatwate summade puudusel ei saa uutele soowijaile praegu ehituslaenu anda.

Kesklooli joonistusõpetajate kutseeksamid.

Kunstikooli „Pallase“ juures korraldatakse 20. aprillist 23. maini kesklooli joonistusõpetajate kutseeksamid.

Ülesandmisi wõetakse wastu kunstikooli „Pallase“ kantseleis kuni 15. aprillini.

E. R. Muuseumi lahtiolek pühade ajal.

E. Rahwa Muuseumi wäljapanekud Raadil on publikule waatamiseks pühade ajal suletud Suureredel, laupäeval ja esimesel pühal, kuna järgnewatel päewadel wäljapanekud publikule on awatud.

„Ühisabi“ tegewus kaswanud.

Märtsikuus jagati lõunaid 7284. Kõige suurem abisaajate arw päewas oli 288. Sama aja jooksul on sisse tulnud kr. 550,83. Töö toetuseks on kawatusel asutada „ühisabi“ juures paluleste korjandust. Pühade ajal on lõunad kella 1—3, kus wõimalik oleks „ühisabi“ toitluspunkti igal asjasthuwiatul külastada.

Walge käsi tungis põue ja tühjendas tasku.

Hiljuti ühel õhtul kella ½11 paigu läks elatamud isand K. R. oma koju Narwa tänawale. Kalda tänawale „Sõdurite kodu“ kohale jõudes ilmutsid ta juure kaks daami ja nähes, et mehel oli pabeross suus, palusid paberossi ka omale. K. R. täitis nende soowi ja andis. Samal ajal tuli K. R. juure keegi meesterahwas ja palus oma paberossile tuld. Ajal, mil K. R. end tundmatu mehe poole kummardas, et see saaks tema paberossi küljest oma paberossi põlema popsida, üks daam torkas oma käe K. R. põuetasku ja tõmbas sealt wälja 22 krooni paberraha. Mees, kes oli pisut purjus, ei pannud seda tähelegi. Hiljem mäletas aimult üht walget kätt, mis ta põue tunginud.

Kriminaal-politsei tegi kindlaks, et raha wõtja oli lõbunaisterahwas J. S., kes aga oma süüdi salgab.

Asjaajajate wahetus.

Linnawalitsuse kaubandus-tööstusosakonna kauaaegne asjaajaja Julius Mikelsaar läks 1. apr. alates terwislistel põhjustel pensionile. Tema asetäitjaks on määratud majandusosakonna ametnik Brik.

Näituse kawa ilmunud.

4.—7. sept. Tartus korraldatawa põllumajanduse näituse kawa on juba trükist ilmunud. Seega on näituseist huwitatud isikuil juba ajalt wõimalus tutwuneda ülesandmiste tingimuste ja andmetega.

Tänuwaldus.

Tänan kõiki kaasametnikke ja sõpru, kes minu minu 20 a. Tartu linnateenistuses oleku puhul meeles on pidanud. Arwed Müller.

Kevadpühiks

RAADIO OSAKOND: Tartu Telefoni vabr. ainuesitus. Telefunkeni ainuesa. Philips, Selbt, Lorenz, Esto 3 jne.

GRAMMOFONI OSAKOND: Odawad kohver-aparaadid. Alaline uudisplaatide juurevool.

FOTO OSAKOND: Fotoaparaadid, Plaadid, Filmid, Paberid jne.

KAUBAMAJA

VENNAD PRÜÜS TARTUS KAUBAHOOV NR. 20-21.

Kolmanda Tartu Laenu-Hoiu ühisuse aastakoosolek

peeti ühisuse ruumes 1. aprillil. Koosolek oli otsusewõimeline, kuna wiieküümnest asemikust oli 86 ilmunud.

Koosoleku awas nõukogu esimees O. Rüütli, juhataja waliti Olesk.

Ühisuse tegewusest andis aru asjaajaja J. Sisask. Tegewus on 1930. aastal arenenud normaalselt. Rewisjoni poolt rewideeritud arwanne kinnitati ühel häälel. Ametnikludele otsustati määrata ühisuse ühinemise puhul ja ühenduses sellega olnud eraforbdsete töödе tasuks kolme kuu palk.

Juhatusest järjekorras lahkunud A. Kewend waliti tagasi. Nõukogusse waliti samuti tagasi Joh. Grünfeldt, kuna endise soowil lahkunud H. Sella asemele waliti Joh. Zirk.

Aastakoosolekule järgnes kohe eraforraline koosolek, mis oli kokku kutsutud ühenduses tegewuse üleandmisega Eesti Laenu-Hoiu ühisusele. Kuna ühinemine rahwamajanduslisest seisukohast soowitaw ja ühisuse liikmetel lisawastutust kanda ei tule, otsustati üleandmise leping kinnitada, ühendamine ja lõpuarwande kokkuedamine jäeti nõukogu ja juhatuse hooleks. Koosolekul walitses asjalik meeleolu.

N. M. K. Ü. pidas peakoosolekut.

Kohalik Noorte Meeste Kristlik ühing pidas neil päewil aasta-peakoosolekut. Koosolek algas ühisse laulu ja palwega prof. Rahamäelt. Awasõna ütles esimees prof. Paldrock. Selle järele kõideti head ühingu möödunud aasta tegewus ja wõeti wastu rahaline aruanne kr. 9.612,48 suurusel, kuusjuures puudujääki oli 46 kr. 76 s. 1931. a. eelarwe wõeti wastu kr. 11.800 kasalaalus.

Juhatusse waliti dir. Jõudu, riigikohtunik Koemets, prof. Kogermann, dir. Koiwa, J. Maasik, prof. A. Paldrock, kol. S. Pindina, H. Raag, prof. Rahamägi, E. Steinberg, H. Tiedt, Tomson ja K. Wiilu.

Koosolekul selgus, et ühingu tegewus on pöördunud wiimasel ajal ka wäljaspoole ühingu ruume, eriti kesklooliõpilaste ja õpetajate keskele. Kogu aeg on töötatud kõikides kristl. üliõpilasliiduga ja noorsootöö sekretariaadiga.

Ühistegewuse instituudis lõppes teoreetiline õppetöö.

Ühistegewuse instituudis lõppes neil päewil teoreetiline õppetöö, ning peale wastawaid kaksteid lõpetasid instituudi teoreetilise kursuse 42 õpilaset 28 õpilast: Ernst Grandberg; Alfred Grots, Johan Henno, Marta Holst, Karl Jüriado, Androonik Karist, Peeter Keek, Leonhard Kripson, Johannes Krootman, Anton Kruus, Eduard Lampson, Konstantin Lank, Willem Lodi, Johannes Malm, Alfred Mumme, Leena Olesk, Alfred Perri, Wassili Piik, Ilmar Pilt, Karl Romet, Elmar Sihwer, Elmar Sinman, Waldeko Sprenk, Johannes Tarum, Hugo Tiit, Jakob Trilljärw, Alfred Trummal, Herman Ütsti.

Teoreetilise kursuse lõpetamiseks õpilastele on kohustaw instituudi järelwalwe all kuuekuuliste praktikat ühisustes omandada ja selle aja jooksul kirjalik katsetöö walmistada oma praktilise tegewuse kohta, mille heakskiitmise järele neile instituudi lõputunnistused wälja antakse.

Teater ja muusika.

„Wanemuises“ pühade ajal kaks uut tükki.

Teise pühapäewa õhtul tuleb esietendusele R. Zelleri kuulus klassiline operett „Linnukaupleja“, mis kindlasti kõigile wägu meeldib, kuna temas iga laulunumber erandita on harulduselt meloodiline ja ansamblid suurepärased. Palju ilusat naljategewad prd Siuksi, Nauder, Libene, Suworowa j. t., hrad Lipp, Põlde, Piller, Waino (ühtlasi lawastaja) j. t.

Piletihinnad 60—210 senti. Üli- ja koolispilaspiletid maksawad.

Kolmandal pühal kell 8 p. l. lastele „Aladin ja imelamp“ muusika, laulu ja tantsuga. See lastetükk on harulduselt wärwirikas, elaw ja naljakas. Ilusad dekoratsioonid ja kostüümid. Piletihinnad 20—60 senti ühes riidehoiuga.

Peale nende on pühade ajal järgmised etendused: esimesel pühal kell 8 p. l. op. „Tsirkusprintsess“, piletihinnad 30—85 senti; õhtul põnew „Kuulsuse hind“, piletihin. 40—110 senti. Teisel pühal kell 8 p. l. wärwi- ja naljakas „Suweöö unenägu“ Mendelssohni muusikaga. Kolmanda pühapäewa õhtul op. „American Girl“, piletih. 40—135 senti.

Haridusselts „Ebu“ laulupõrjutus on 3. apr. kl. 12 p. KMMüs.

Toimetusele saadetud kiri.

Ei olnud riigikontrolli ametnikuks.

W. a. „Postimehe“ toimetusele.

Teie lugupeetud lehes 27. jkp. ilmunud tolliprotsessi kirjeldus puhul palun ärandada järgmist:

Kaebealune Walter Palm ei ole riigikontrolli ametnikuks üldse olnud, kuna endine riigikontrolli ametnik Ernst Mennart on teenistusest wabastatud 1925. aastal. Kõige austusega

riigikontrolli peasekretär.

Tallinnas, 27. 3. 31. (allkiri).

Tartu turg pühade eel.

Harukordselt suur liikumine.

Kolmapäewane turg oli harukordselt suurels paisunud. Nii maa- kui linnaniimesi oli rohkesti turul liikumas, et kohati tekkis ummistusi ei jaanud wahel enam edasi ega tagasi. Suur awar turuplatsi, alates Kiwisillа suurest kuni Uueturu tänawani oli täielik täitunud kaubatsejatega ja ostjatega. Kuna ruum sellel turuplatsil kitsaks jäi, siis ajutati osa maainimesi Wõhabuspuiestee äärde kaubitsema. Kiwisillast ülekäigul tekkinud jälle pikad koormate woorid, ülepääsuks järjekorda oodates.

Sõbustega liikujaiel tekkis ummistusi Uueturu tänawa osa juures, kuhu nüüd puu- ja heinaturg mõlemad koondatud olid. Küttepuid ja heinu wooris rohkesti müügile, nii et ehalgu ruumipuudus ennast tunda andis.

Mis puutub ainete hindadesse, siis wõis mõningaid muutusi nendes märkida.

Wiljaturul, mis õieti rikas oli, müüsid maainimesed rukkijahu 6,70—7 kr. 48 kg, kaeru 1,20—1,40 kr. 16 kg ja otri 1,40—1,65 kr. 16 kg. Rohkesti oli müügil kodumaa nisupüüsi — hinnaga 33—35 s. kg.

Lihaturul maksiti tapetud sigadest terwe looma wiisi ostes 58—60 s. ja harukorral ka 64 s. kg. Laudadel sealiha 70—75 s. kg, wasikaliha 25—50 s., loomaliha 40—75 s. ja lambaliha 65—75 s. kg.

Kalaturul olid hinnad harukordselt kõrged. Hawidest nõuti 75—95 s. kg, ahwenatest 20—70 s., latikatest 50—100 s., sudakatest ja siigadest 100—150 s., särjedest 20—25 s., wärsketest sikludest 30—35 s. kg jne. üldse wõis märkida wea kõigi suuremate kalasortide juures ligi poolewõrdset hinnatõusu, wõrreldes nädal warem olnud hindadega.

Piimasaadusi oli turul üsna rohkesti. Wõid müüdi (taluwõi) 65—80 s. 400 gr, kuna meierid nõudsid 90 s. 400 gr. eest. Rõõsapiim 9—10 s., hapukoor 90—120 s. liiter, hapupiim 15—30 s. l. ja juust 20—65 s. 400 gr.

Kanamunad 16—19 s. paar. Wiimseid ei olnud poolegi nii rikkalikult müügil kui läinud aasta kewadpühi eelseil päewil.

Aia- ja juurewiljaturul maksid walged kartulid 140—150 s. ja wäikesefinised 225 s. kott. Kuremarjad 25—30 s. liiter.

Kirikikuud teated.

Elwa apostl. Petri-Pauli kirik. Suurel reedel kl. 9 e. l. Kristuse kannatamis-jumalateenistus 12. ewang. lugemise ja wahelauludega. Kell 3 p. l. Jeesuse matmise-teenistus. Waikse laupäewa õhtul kl. ½12 walweteenistus ja kell 12 ülestõusmise jumalateenistus armulauaga. Esimesel ülest. pühal kl. 3 p. l. õhtuteenistus. Koori- ja rahwalaul, laululehed.

Preester M. Järwits.

Ev. Wennaste kogudus, Raekoja t. 28. Suurel reedel kell 8 palwetund, p.l. kl. 3 Jeesuse surmatunni pühitsemise jumalateenistus. Laululehed, laulukoor. Esimese püha hommikul kell 5 warajane teekond Jeesuse hauale; keelpillikoor. Kell 5 p.l. ewangeeliumikuulutus. Laululehed, segakoor. 2. pühal kell 8 hom. kooride tunnid; p.l. kell 5 ewangeeliumikuulutuse tund. Pühapäewakoolilaste lauluetelanded.

Juhatus.

Immanueli kogudus. Suurel reedel jumalateenistused kell 10 e.l. ja kl. 5 p.l.. Laulukoor. Kell ½8 õht. püha õhtu sõõmaeg. 4. ülp. palwetund kell 8. 1. pühal kell 6 hom. naiskoosolek; kell 10 e.l. ja kl. 5 p.l. koosolekud. Keelpillikoor. Kell ½1 lastejumalateenistus. 2. pühal kell 10 hom. lastepidu; kell 5 p.l. noorsookoosolek. 8. pühal kell 10 e.l. ja kell 5 p.l. koosolekud. Juhtkustawad K. Kaups, J. Sõrra, O. Saar. Laululehed.

K. Kaups.

Pääsküstarmee. Laupäewal, kell 7 p. l. pääsküstmise koosolek. 1. pühal kell 10 e. l. pühitsuskoosolek, kell 3 p. l. halleluujakoosolek, kell 7 ö. altarijumalateenistus. 2. pühal kl. 10 e. l. pühitsuskoosolek, kell 3,30 „Pääsküstarmee lipu all Brasiliias, Tsiilis ja Argentiinas“. Loeng kolonel G. Simpsonilt, kell 7 ö. sõdurite sisseõnnistamine. 3. pühal kell 7 ö. pääsküstmiskoosolek.

Kell teatas kirikusse sissemurdmisest.

Tartu Pauluse kirikusse oli mitmel korral sisse murtud, kuid iga kord olid saanud wargad ära põgeneda, enne kui neile peale saadi. Sellepärast jeati sisse elektrikell, mis kiriku teisel korral asuwas kirikuteendri elukorteris hakkas helisema, niipea kui keegi alumisel korral asuwasse kogudusе kantseleisse astus. Paar õhtut enne jõulu hakkas signaalkell helisema ja kirikuteener ruttas alla, kus leidis, et mõlemad kantseleiukised olid walewõtmega awatud ja ukse juures seisis kaks tundmata meest, kellest üks põgenes ja teine, Wold. Tabbur, kirikuteendri poolt tabati ning politseikordniku abil kriminaalpolitsejsse toimetati.

W. Tabbur ennast süüdi ei tunnistanud ja seletas, et tema käinud kirikuaias oma tarbeid ärendamas, kus kirikuteener temast tabanud. Ta näinud küll kiriku ulse juures mehi. Kuid kes need olid, seda ta ei teadwat. Seda juttu ei saadud aga uskuda, sest ta on ka waremalt korduwalt karistatud. Nahukogu mõistis W. Tabburi, 28 a. wana, üheks aastaks wangiroodu.

Kõrgawastused.

Tollilõem. Tallinnas. Kuna Teie seletus käib käib peaaegsalikult teistes lehtedes ilmunud teadele ärendamiseks, siis pole meil põhjust seda awaldada.

Raadio ringhäälingu kawa:

Laupäewal, 4. aprillil.

Tallinna. 15.30 päewaraadioid. 15.45 ajaniitaja ärendus. Kuni 16.30 grammofonimuusik. 18.45 teateid ja grammofonimuusikat. 19 lastetund. 19.30 Terwiskõiu Muuseumi juhataja dr. Sumberg: Pühadetoit ja kõhu lahtisus (ülek. Tartust). 20 ilmateade Tartust. 20.05 kontsert. Juh. Ark. Krull. Wahepeal esinewad solistidena Beino Ruki (tenor) ja Karl Kukk (klarnett). 21.30 teateid. 23.30 jumalateen. Eesti ap.-usu Issanda Nuumimise kirikust. Teenistust peawad mitropoliit Aleksander ja preester Uusna.

Tartu. 14.45 grammofonimuusik. 15.30 ülekanne Tallinnast. 18.45 teateid ja grammofonimuusikat. 19 ülekanne Tallinnast. 19.20 dr. Sumberg: Pühadetoit ja kõhu lahtisus (ülek. E. Terwisk. Muuseumist). 20 ilmateade. 20.05 ülekanne Tallinnast. 23.30 ülek. Tallinnast.

Berliin. 15 muusik. 17.05 ajaw. muusik. 20 oreliettek. 21 ork. kontsert. 23.30 sümf. ork.

Wiin. 11 grammofo. 13 kontsert. 16.25 waim. muusik. 18.15 muusik. 20.30 laule. 23.10 kontsert.

Budapest. 10.15 kontsert. 12.05 kontsert. 21.10 kontsert.

Kalundborg ja Kopenhaagen. 16.30 kontsert. 21.10 kontsert. 21.25 wanem. muusik. 23.05 moodsa tantsumuusik.

Lahti ja Helsingi. 18.30 laulusoolo. 18.45 kuuldem.

Leningrad. 17.30 kontsert. 19.30 kontsert.

London. 16.30 kontsert. 18.45 orelikontsert. 20.45 kontsert. 23 kontsert.

Moskwa. 10.30 kontsert.

Mosala ja Stokholm. 20 muusik. 22.15 tantsumuusik. 23.30 moodsa tantsumuusik.

Oslo. 23.30 kontsert.

Pariis. 23.30 kammermuusik.

Praaga. 19.30 moodsa meistreid.

Riia. 21.20 laule. 22.10 kontsert.

Riigikohtu otsused.

Riigikohtu administratiiw-osakond 24. märtsil istungil otsustas jätta tagajärjeta Saku õlletehase a.-ü., Oswald Mõttusе, Paul Jürmanni ja a.-ü. „Paul Jürmanni“, Andres Wiiströmi, Johan Lilli, a.-ü. „Kohila Nahawabrikuu“, „Karl Tamberg ja Ko“ Mart Lappi, surn. Johan Pettai pärija ja pärandustombu hooldaja Mai Pettai, Jüri Luiki, Karl ja Gottlieb Pärlinite, Jaan Sakeuse ja Paul Wiini pärandustombu kaebused. Kaebatud otsused tühistati Johan Lilli, Märt Paltseri, Nikolai Woorti ja Ado Männiku kaebeasjades. Lähiwaatamata jäeti M. Pääjukese kaebus. Otsuse kuulutamine lükati edasi 17. aprillile Kiidjärwe Tööstuse ühisuse likwideerimise komisjoni kaebeasjas.

Riigikohtu kriminaalosakond 25. märtsil istungil otsustas jätta tagajärjeta Helene Swikeri, Johannes Tõldsepa, Aleksander Roometi, kahjusaaja Toomas Auni, Rosalie Seederi, Ernst Blumbergi, Gustaw Heidemanni, Elisabet Holwasoni, kahjusaaja Jaan Keremi, Aleksander Kitse, Karl Kiilu, Marie Sawiaugu, Julius Kahro, Gustaw Lea, Gustaw Lilletamni, Tartu-Wõru rahukogu prokuröriobi ja Tartu 3. jaosk. politseikomissari, Oskar Otto, Gustaw Otta, Alwiine Rootslaie, Oskar Riklase, Mihkel Järjeisi, Aleksei Kuoponeni, Wladimir Karolini, Georg Kalli, Peet Madisoni, Aleksander Mini, Nikolai Nõmme, Johan Peeti ja Mihail Pariji kaebused. Kaebatud otsused tühistati Jaan Maateni, Jaan Wasara, Alwiine Wõiubergi, Eduard Siku, Emilie Tamme ja Alwins Meltsi süüdistusasjades. Otsuse kuulutamised lükati edasi Minna Arvi, Alfred Horni ja Aleksander Luha ning August Kiimundi süüdistusasjades.

Öösel külm.

Reede öösel kerged põhjakaarte tuuled, selgewõitu ja külm, päewal merel kõwenewad lõunakaarte tuuled, kaswaw pilwitus ja temperatuur tänasest kõrgem.

Ülewaade neljapäewal, 2. aprillil.

Skandinaawia ja Kesk-Euroopa kõrgerõhkkond kahanedes liikumud keskkohaga Lõuna-Rootsi ja suundub siit üle Läänemere ida poole. Atlandi madalrõhkkond ulatub Gröönimaalt üle Islandi ja Inglismaa Wahemerele. Tema põhjapoolne keskkoht suundub Karusaarte sihis, lõunapoolne aga Biskaja lahelt Kesk-Euroopasse. Wiimase wihmasajud asuwad Lõuna-Inglismaal ja Prantsusmaal. Temperatuur Kesk-Euroopas, Skandinaawias ja Lääne-Euroopas weelgi tõusnud.

Hommikul oli külma Wenes kuni 11 kraadi, Soomes 4—10 kr., Skandinaawias kuni 4 kr., Poolas kuni 6 kr. ja Eestis 8—9 kraadi. Sooja Inglismaal 3—8 kraadi ja Prantsusmaal kuni 18 kr. Öösel oli Eestis 6—12 kraadi külma.

Hommse „Postimehega“ on „Tervis“ nummer 1 tellijatele kaasas.

Wastutaw toimetaja Oskar Mänd.
Wäljaandja Eesti Kirjastus-Ühisus „Postimees“.
Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

«Vanemuise» teater

PUHADE MÄNGUKAVA:

Esimesel pühal, 5. aprillil **kell 3 p. l.**

Tsirkusprintsess

E. Kalmani operett 3 vaat. Pääsetähed 30, 50, 60 ja 85 s. ühes riidehoiuga.

Kell 8 õhtul

Kuulsuse hind

M. Andersoni ja L. Stallingsi näidend 4 vaat. Pääsetähed 40, 60, 85, 110 s. ühes riideh.

Teisel pühal, 6. aprillil **kell 3 p. l.**

Suveöö unenägu

W. Shakespeare'i komöödia 3 vaatuses. F. Mendelssohni muusika. Pääsetähed 30, 50, 60 ja 85 s. ühes riidehoiuga.

Kell 8 õhtul

ESIETENDUS:

Linnukaupleja

R. Zelleri operett 3 vaatuses. Pääsetähed 60, 85, 110, 135, 160 ja 210 ühes riidehoiuga.

Kolmandal pühal, 7. aprillil **kell 3 p. l.**

LASTEETENDUS:

Aladin ja imelamp

Muinasjutt laulu ja tantsuga 5 pildis. Pääsetähed 20, 30, 40, 50 ja 60 s. ühes riideh.

Kell 8 õhtul

American Girl

Kurt Zorligi operett 3 vaat. Pääsetähed 60, 85, 110 ja 135 senti ühes riidehoiuga.

Pääsetähtede eelmüük on teatri kassas avatud kl. 11—1 e. l. ja 5—8 õhtul.

Suurel Reedel, 3. aprillil kogu päev ja 4. aprillil kl. 5—8 õ. on kassa kinni.

Müümised

Saadud suur valik

grammofoni plaate.

Eesti ja soome lõõkpalad. Üüritakse grammofone ja plaate pühadeks ja nende vahetamine, ostmine ja müümine **Suurturg 17.**

Pühadeks **Jaffa vereapelsine, sidronid,** väljamaa ja eesti õunad jne. Odavalt müüa schv. juustu pisarates, 50 senti 400 gr.

Müüa

2 puumaja

alaga. Ligemaid teateid saab 9. apr. kella 10—12 Tartus, Kastani tän. 93.

Müüa täiesti korras

Fordmootor

magneeto peale ümber tehtud, kohane paadile. Näha iga päev Karlova 69—1.

Müüa hea kõlaga

gitarr

mandoliin ja balalaika. Kivi tän. nr. 36—2. Näha kella 1—3 ja 6—7.

Odavasti müüa

jahuveski

mis koosneb: ühe paari kividest ühes kõrvalosadega. Järele pärida Palamuselt, postkast nr. 66.

Müüa täiesti korras kingsepa

lappimise masin

ja meester **jalgratas.** Tartus, Kalmistu tän. nr. 46—8 (end. Maarja).

Põllumehed!

Enne kui lähete ostma **viljakuivatuse plekke, reste, torusid ja talasid,** võrreige hindasid ja tööheadust.

P. Peterson

Tartu, Uueturu 20, tel. 2-65.

Laevas

võtab «POSTIMEHE» ja «MAAMEHE» tellimisi ja kuulutusi vastu hr. Jak. Kütt.

Kõige ilusamad pühade ostud

TEHAKSE Kauplus avatud laupäeval kella 3-ni.

„Postimehe“ raamatukaupluses!

«Sädemed»

nr. 1 — aprillikuu number ilmunud

SISUS ÜLE 30 KARRIKATUURI JA JOONISTUSE, HULK NOVELLE, HUMORESKE, LAULE J. N. E.

VÄRVITRÜKIS! 32 LEHEKÜLGE! HIND 35 S.!

• EESTI KIRJASTUSE ÜHISUS •

„Postimees“

Töökojad, peakontor: Tartus, Jaani tän. 11-13, telef. 80. **TRÜKIKODA** *Raamatukauplus: Tartus, Suurturg nr. 16, telef. 2-50.*

TSINKOGRAAFIA * SUURKÖITEKODA

on oma uue sisseseade ja täiuslikumate masinate juures suuremad ja moodsamad omal alal. Valmistavad igasug. töid kiirelt ja korralikult. Tehniliste uuenduste tõttu hinnad võistluseta!

TALLINNA KONTOR, VENE TÄN. 1. TELEFON 16-11.

Varnja Haridusselts „Vabaduse“ asjalisel loteriil 22. märtsil 1931. a. langesid võidud järgmistele piletitele:

Pilet nr.	Võit nr.	Pilet nr.	Võit nr.	Pilet nr.	Võit nr.	Pilet nr.	Võit nr.
13	33	765	52	1349	53	1796	6
70	64	825	23	1372	31	1877	42
84	70	840	57	1376	9	1882	18
118	11	876	17	1386	55	1889	30
182	20	987	14	1388	19	1894	40
231	26	1011	69	1392	66	1948	48
268	63	1025	28	1457	15	2020	13
285	35	1075	65	1473	49	2046	56
314	16	1182	50	1522	62	2058	1
434	44	1198	5	1545	46	2064	10
541	34	1206	2	1641	3	2101	36
596	24	1209	37	1665	43	2145	60
608	61	1226	51	1672	7	2150	58
681	67	1250	21	1730	54	2199	47
691	45	1255	12	1767	32	2226	4
708	25	1281	41	1772	27	2241	59
725	29	1311	68	1773	38	2287	8
763	39	1321	22				

Võidud saab kätte Varnja koolimajas loterii toimkonna juhatajalt R. Lahi'lt kuni 1. maini 1931. a. Peale 1. maid 1931. a. väljavõtmata võidud langevad seltsi kasuks. Juhatus.

Ilmus

„TERVIS“

nr. 1.

Suurendatud kujul.

Sisu: Prof. A. PALDROCK: Noorsoo suguelust. — Dr. F. TOMSON: Tühik — kopsutiisikushaige suurim vaenlane (9 pildiga). — Prof. A. LÜÜS: Noored mehed ja suguelu. — Dr. M. ELLER: Suguhaigused tõstavad maal pead (1 pildiga). — Dr. V. SUMBERG: Tunne iseennast. Keele maitsetundmisest (2 pildiga dr. Kahni järele). — Dr. K. KOOK: Haiglane rasedus. — Kõhukinnisus (1 pildiga). — Dr. V. SUMBERG: Kunstlik hingamine. — Lutikas — näotu majasõber (11 pildiga). — Ettevaatust kevadisel jääl. — Tervise kõnetund. — Selgituseks.

„Postimehe“ raamatukauplus.

Kõige suurem valik

TAPEETE

15 sendist alates rull. — **Paberiäri „KODUMAA“** Tartus, Aleksandri t. nr. 10. — Kaupmeestele hinnaalandus.

Töötsimised

Apteekri õpilane (neiu) 2 aastase praktikaga otsib vastavat

kohta.

Teatada slt. «OHs—5 kr.» all ehk Vabriku tän. nr. 2—4, kuni 7. apr.

Valmistan

veoauto keresid,

omnibusse, uksi, aknaid, mööblit, lava-aknaraame võistlemata odavalt Tartus, Narva tän. 53,

Tööpakkumised

Vajatakse

alaposte,

pikkus 8 jalga, jämed. 6"—8", ja

alalatte,

pikkus 3 sülda, jämedus 3". Kungla tän. 3, Tamme linna osas.

Kojameest

vajatakse Maarjamõisa t. 19, kort. 2.

Kuulus ning täpne

hiromant

kes enne elas Tähe nr. 117, võtab nüüd vastu lühikest aega. Tartus, Võru tän. 86, kort. 7, II. korral.

Tervis on kallim vara.

EESTI TEVISHOIU MUUSEUMI VÄLJAANTUD BROSHUURID:

SUGUHAIGUSED	8	snt.
Prof. K. Schlosemann: GRIPP ehk INFLUENTSA	8	„
Prof. A. Lüüs: RAHIIT ehk INGLISHAIGUS	8	„
„ „ par. paberil, kaantega	12	„
Dr. J. Valdmann: INIMESE SOOLTE USSID	8	„
„ „ par. paberil, kaant.	12	„
M. Martna: ELUKORTERI VILETSUS	8	„
„ „ „	12	„
Dr. A. Veltmann: TIISIKUS	8	„
„ „ par. paber. kaantega	12	„
Dr. V. Sumberg: MISSSUGUNE PEAB OLEMA TERVISHOIULINE KORTER:	8	„
„ „ par. paberil, kaantega	12	„
Prof. K. Saral: HAIGUSED, MIDA INIMESED LOOMADELT VÕIVAD SAADA	8	„
A. Arras: TERVISELE KASULIK JA KAHJULIK PIIM	8	„
Dr. V. Sumberg: TÖÖLISTE TERVISHOID	8	„
„ „ par. paber., kaant.	12	„
Prof. K. Schlosemann: SÕTSIAALNE VÕITLUS VÄHKTÕVEGA	8	„
Dr. J. Valdmann: PÄIKESE VANNID	8	„
Dr. O. Kuriks: SILMAMARJAD	15	„
Dr. med. Madisson: SUGEMEID MEIE NOORSOO SUGUELU ALGUSEST	15	„
Dr. med. A. Arak: KOPSUTIISIKUSE RAVIST	8	„
Dr. J. Rosental: MIS ON REUMATISM EHK JOOKSJA	8	„
Dr. med. Valdes: KIIRIKSEEN-TÕVEST EHK AKTINOMÜKOOSIST	5	„
Dr. Veltmann: SARLAKID	5	„
Dr. med. R. Kleitsmann: SELJA JA RISTLUU VALUDEST NAISTEL	5	„
Dr. H. Zirk: MURDEIGA JA SUGULINE KASVATUS	5	„
Dr. med. B. Jürgens: KÕMPJALAD JA NENDE RAVIMINE	5	„
Dr. med. H. Normann: MAOHAAVAD (maopaise)	5	„
Dr. V. Sumberg: KODUAPTEEK	5	„
„ USSI HAMMUSTUS	3	„
„ SÜGELISED	3	„
Dr H. Jürgenson: VEREMÜRGITUS	3	„

Raamatute hinna ettesaatjatele kättesaatmine meie kulul.

Käesolevaga tellin alljärgnevad raamatud:

1. ..... hind
2. ..... „
3. ..... „
4. ..... „
5. ..... „
6. ..... „

Kokku .....

Üldnimetatud summa: a) saadan sõnajuures rahas / b) saadan tõna välja rahakaardiga / postimarkides — ja palun raamatud müüle postikulutusta saata.

d) Üldnimetatud raamatud palun saata lunamaksuga. (Soovitud saatmisviis alla kriipsutada).

Tellija nimi ja eesnimi: .....

Aadress: .....

„..... 193... a.

PEALADU: „POSTIMEHE“ RAAMATUKAUPLUS, Tartu, Suurturg 16, telef. 2—50.

10. aprillil s. a. kell 1 päeval müüb **Puurmani vallavolikogu** enampakkumisel ära Pikknurme, Kirikuvalla ja Tõrve endiste

koolitalude hooned.

Maksutingimused määrab volikogu. Pakkujal tuleb pakutavast hoone hinnast 10% sisse maksa. Ligemaid teateid saab vallavalitsuse kantseleist. Telefon: Puurmani 21. Vallavalitsus.

Tähelepanu!

Lugupeetud töötarvitajad! Käesolevaga teatan, et end. **Muuga „Pargandi“ Valge-Soo vesiveskis** on uuesti üles seatud **uued kruubi- ja tangumasinad,** kõige paremad praeguse aja nõuetele vastavad. Töö kiire ja korralik, mõõduka hinnaga.

Austusega **omanik.**

Soovitame rikkalikus valikus:

Triiksärke
Sukki
Sokke
Kindaid
Kaelasidemeid

ja muud. Hinnad võistlemata.

Sch. Bakscht & Pojad

Tartus, Poe tän. 3. Kõnetr. 6-98.

Kasepakke

ostame ilma oksteta, pikkus 8 jalga, läbimõõt mitte alla 9 tolli. **Tartu Spordiriistade vabrik** Tartus, Emajõe tän. nr. 5.

Tartu linna nakkushaiguste haigemaja vajab

arsti.

Kohasoovijatel tuleb esitada tempelmaksustatud vastav sooviavaldus isiklikult Tartu linnaarstile, Gildi tän. nr. 8, kuni 10-da aprillini 1931. a. kella 12—1 päeva.

Tartus, 2. IV. 1931. a. Linnaarst G. Kroll.

Päris lõbu on kirja kirjutada, kui

kirjaplokk

on nagus, välimuselt eestipärane, paber hea. Ostke proowiks ja Teie jääte nende alaliseks tarwitajaks.

«Postimehe» raamatukaupl. Tartus, Suurturg 16.

Korteripakkumised

Soe, päikeseküllane, uuesti remonteeritud, omaette

korter

2 tuba ja suur, valge köök ühes kõrvalruumidega aastaüürnikule. Saada Saekoja tän. nr. 23, Tähe tän. läheduses. Küsida samas majas asuvalt kojamehelt.

Kaasüüriliseks

võib tulla ametiskäija ehk õpilane vanema naisterahva juure. Tartus, Riia t. 27—5.

Korterid

üks tuba köögiga ja üks tuba välja üürida. Tartus, Botaanika tän. nr. 21.

üürile anda

2 tuba ja köök, Lutsu 24, küsida kojamehelt.

Pikema aja peale rendile anda suurema küla ja töödandva ümbruskonnaga

sepakoht,

ühes aia-, põllu- ja heinamaaga. Pakkumised kirjal.: Vana-Kastre ja suusõnaliselt 6. aprillil Kaagvere Seltsi einelauapid. Lavrentjev'i juures. Telef. 12-05.

Meerapalus

võtab **„Postimehe“ ja „Maamehe“ tellimisi ja kuulutusi vastu hra A. Lill.**

Elwas

võtab **„Postimehe“** ja **„Maamehe“** tellimisi ja kuulutusi vastu ja müüb üksikuid numbreid **B. ORLO, Kesk tän. 34.**

Elan nüüd

Uueturu tän. nr. 16.

Dr. med. G. Kornel

Naha-, sugu- ja põiehaigused.

Kella 9—10 ja 5—7. Naister. kl. 4—5 p. l.

Dr. Oskar Josset.

Hambaarstimise kabinett.

Suuhaigused.

9—1 ja 3—7, pühap. 10—12. **Suurturg nr. 3.**

Ammaemand W. Arwi.

Tartus, Tähe t. 69.

Ammaemand-masseerija E. ELLER

Tartus, Raekoja tän. 35

Roelas

võtavad «POSTIMEHE» tellimisi ja kuulutusi vastu hrad ARNOLD SIREL ja HUGO MARTINSON.

AINULT eht 72% Marseille seep

puhtast oliviõlist kannab kaitsemärki

KASS

Tõrjuge järelaimed tagasi.